

INFORME DE GESTIÓ CONSOLIDAT DE L'EXERCICI DE 2017

Aquest informe de gestió s'ha elaborat seguint les recomanacions de la *Guia per a l'elaboració de l'informe de gestió de les entitats cotitzades*, publicada per la Comissió Nacional del Mercat de Valors al juliol de 2013.

ÍNDEX

1. Situació de l'entitat
2. Evolució i resultat dels negocis
3. Qüestions relatives al medi ambient i altres qüestions socials
4. Informació sobre Recursos Humans
5. Liquiditat i recursos de capital
6. Riscos
7. Circumstàncies importants esdevingudes després del tancament de l'exercici
8. Informació sobre l'evolució previsible de l'entitat
9. Activitats d'R+D+I
10. Adquisició i alienació d'accions pròpies
11. Altres informacions rellevants

1.- SITUACIÓ DE L'ENTITAT

1.1. Estructura organitzativa

El grup compta amb una organització estructurada en els negocis següents:

- Negoci bancari Espanya agrupa les següents unitats de negoci de clients:
 - Banca Comercial: és la línia de negoci amb més pes en el grup i centra la seva activitat en l'oferta de productes i serveis financers a grans i mitjanes empreses, pimes, comerços i autònoms, particulars i col·lectius professionals, *consumer finance* i bancassegurances.

Sabadell és la marca de referència que opera en la major part del mercat espanyol. A més a més, opera amb les marques següents:

- SabadellHerrero, a Astúries i Lleó.
- SabadellGuipuzcoano, al País Basc, Navarra i la Rioja.
- SabadellGallego a Galícia.
- SabadellSolbank a les Canàries, a les Balears i a les zones costaneres del sud i llevant.
- ActivoBank enfoca la seva activitat als clients que operen exclusivament a través d'Internet o per telèfon.
- Banca Corporativa: Ofereix productes i serveis a grans corporacions i institucions financeres nacionals i internacionals. Agrupa les activitats de banca corporativa, finançament estructurat i *trade finance* & IFI.
- Mercats i Banca Privada: Aquest negoci ofereix la gestió de l'estalvi i de la inversió dels clients de Banc Sabadell i inclou des de l'anàlisi d'alternatives fins a la intervenció en els mercats, la gestió activa del patrimoni i la seva custòdia. Aquest negoci agrupa i gestiona de manera integrada: SabadellUrquijo Banca Privada, la unitat d'Inversions, Productes i Anàlisi, Tresoreria i Mercat de Capitals, Contractació i Custòdia de Valors.
- Transformació d'Actius realitza l'activitat de gestió del balanç immobiliari del banc amb una perspectiva integral de tot el procés de transformació, i presta serveis a la cartera immobiliària del grup i de tercers, amb una vocació de negoci i de posada en valor.
- Negoci Bancari Regne Unit: la franquícia de TSB inclou el negoci detallista que es porta a terme al Regne Unit, que inclou comptes corrents i d'estalvi, crèdits personals, targetes i hipoteques.
- Altres geografies: està integrat principalment per Mèxic, oficines a l'exterior i oficines de representació que ofereixen tot tipus de serveis bancaris i financers de Banca Corporativa, Banca Privada i Banca Comercial. Aquesta activitat es desenvolupa principalment a Mèxic a través de Sabadell Capital SOFOM i Institució de Banca Múltiple, als Estats Units a través de Banc Sabadell Miami Branch i Sabadell Securities i a EMEA a través de Banc Sabadell Londres, Banc Sabadell França, Banc Sabadell Casablanca i BancSabadell d'Andorra.

Banc Sabadell és l'entitat dominant d'un grup de societats que el 31 de desembre de 2017 pujava a 165, de les quals 141 són considerades grup i 24 són associades (el 31 de desembre de 2016 pujava a 159, de les quals 127 eren considerades grup i 32 eren associades).

El Consell d'Administració és el màxim òrgan de decisió de la societat i del seu grup consolidat, ja que té encomanada, legalment i estatutàriament, l'administració i la representació del banc. El Consell d'Administració es configura bàsicament com un instrument de supervisió i control, i delega la gestió dels negocis ordinaris a favor dels òrgans executius i de l'equip de direcció.

El Consell d'Administració es regeix per normes de govern definides i transparents, en particular pels Estatuts socials i el Reglament del Consell d'Administració d'acord amb la normativa en matèria de govern corporatiu.

En particular, és responsable, entre altres coses, de:

- a) Aprovació de les estratègies generals de la companyia.
- b) Nomenament i, si escau, cessament d'administradors en les diferents societats filials.

- c) Identificació dels riscos principals de la societat i implantació i seguiment dels sistemes de control intern i d'informació adequada.
- d) Determinació de les polítiques d'informació i comunicació amb els accionistes, els mercats i l'opinió pública.
- e) Fixació de la política d'autocartera dins el marc que, si escau, determini la Junta General d'Accionistes.
- f) Aprovació de l'informe anual de govern corporatiu.
- g) Autorització d'operacions de la societat amb consellers i accionistes significatius que puguin presentar conflictes d'interessos.
- h) En general, la decisió d'operacions empresarials o financeres de particular transcendència per a la companyia.

La composició del Consell d'Administració el 31 de desembre de 2017 és la següent:

Composició del Consell	Càrrec
Josep Oliu Creus	President
José Javier Echenique Landiribar	Vicepresident
Jaume Guardiola Romojaro	Conseller delegat
Anthony Frank Elliott Ball	Conseller
Aurora Catá Sala	Consellera
Pedro Fontana García	Conseller
Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras	Consellera
George Donald Johnston	Conseller
José Manuel Lara García	Conseller
David Martínez Guzmán	Conseller
José Manuel Martínez Martínez	Conseller
José Ramón Martínez Sufrategui	Conseller
José Luis Negro Rodríguez	Conseller director general
Manuel Valls Morató	Conseller
David Vegara Figueras	Conseller
Miquel Roca i Junyent	Secretari no conseller
María José García Beato	Vicesecretària no consellera

El Consell d'Administració ha implementat un conjunt de normes i reglaments de govern corporatiu definits i transparents, d'acord amb la normativa espanyola de govern corporatiu. La majoria dels membres del Consell (12 de 15) són consellers no executius, incloent-hi 10 consellers independents.

Actualment, hi ha cinc comissions delegades en funcionament, en les quals el Consell d'Administració delega les funcions fent ús de les facultats que se li confereixen estatutàriament, i a les quals acudeixen, així mateix, membres de la Direcció General.

Les comissions delegades esmentades anteriorment són:

- La Comissió Executiva
- La Comissió d'Auditoria i Control
- La Comissió de Nomenaments
- La Comissió de Retribucions
- La Comissió de Riscos

La composició d'aquestes comissions delegades el 31 de desembre de 2017 es presenta en el quadre següent:

Composició comissions					
Càrrec	Executiva	Auditoria i Control	Nomenaments	Retribucions	Riscos
President	Josep Oliu Creus	Manuel Valls Morató	Aurora Catá Sala	Aurora Catá Sala	David Vegara Figuera
Vocal	José Javier Echenique Landiribar	Pedro Fontana García	Anthony Frank Elliott Ball	Anthony Frank Elliott Ball	Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras
Vocal	Jaume Guardiola Romojaro	Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras	Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras	Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras	George Donald Johnston
Vocal	José Manuel Martínez Martínez	José Manuel Lara García	-	George Donald Johnston	Manuel Valls Morató
Vocal	José Luis Negro Rodríguez	José Ramón Martínez Sufrategui	-	-	-
Secretari no conseller	María José García Beato	Miquel Roca i Junyent	Miquel Roca i Junyent	María José García Beato	María José García Beato
Nombre de reunions el 2017	35	6	11	12	11

Comissió Executiva

A la Comissió Executiva li correspon la coordinació de la direcció executiva del banc, l'adopció de tots els acords i les decisions que corresponguin a l'àmbit de les facultats que li hagi atorgat el Consell d'Administració, el seguiment de l'activitat ordinària del banc, i, a més, ha d'informar el Consell d'Administració de les decisions adoptades en les seves reunions, sense perjudici de les altres funcions que li atribueixin els Estatuts socials i el Reglament del Consell d'Administració.

Comissió d'Auditoria i Control

A la Comissió d'Auditoria i Control li corresponen les competències establertes en la llei, entre les quals hi ha:

- Informar en la Junta General de les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèries de la seva competència.
- Supervisar l'eficàcia del control intern de la societat, l'auditoria interna i els sistemes de gestió de riscos, incloent-hi els fiscals, així com discutir amb els auditors de comptes o societats d'auditoria les debilitats significatives del sistema de control intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.
- Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera regulada.
- Proposar al Consell d'Administració, per sotmetre'l a la Junta General d'Accionistes, el nomenament dels auditors de comptes externs, i establir les condicions per a la seva contractació, l'abast del mandat professional i, si escau, la seva revocació o no renovació; revisar el compliment del contracte d'auditoria i procurar que l'opinió sobre els comptes anuals i els continguts principals de l'informe d'auditoria es redactin de manera clara i precisa.
- Informar dels comptes anuals, així com dels estats financers trimestrals i semestral i dels fullets que s'hagin de remetre als òrgans reguladors o de supervisió, tot vigilant el compliment dels requeriments legals i la correcta aplicació dels principis de comptabilitat generalment acceptats, i informar també de les propostes de modificació d'aquests principis.
- Establir les relacions oportunes amb els auditors externs per rebre informació sobre les qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, per tal que siguin examinades per la comissió, i sobre altres qüestions relacionades amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes i les normes d'auditoria.
- Informar de totes les qüestions que, en el marc de les seves competències, el Consell d'Administració sotmeti a la seva consideració.

h) Totes les altres que se li atribueixin per llei o pels estatuts i reglaments que els desenvolupin i les que es derivin de les normes de bon govern d'aplicació general.

D'acord amb el seu Reglament, la Comissió d'Auditoria i Control porta a terme funcions relatives al procés d'informació financera i sistemes de control intern, funcions relatives a l'auditoria de comptes, funcions relatives a la informació econòmica i financera, funcions relatives als serveis de l'auditoria interna i funcions relatives al compliment de les disposicions reguladores, dels requeriments legals i dels codis de bon govern, en concret:

a) Vigilar el compliment de les lleis, de la normativa interna i de les disposicions reguladores de l'activitat de la companyia.

b) Avaluar la suficiència i el compliment del Reglament de la Junta General d'Accionistes, del Reglament del Consell d'Administració i del Codi de conducta de la companyia i, en especial, del Reglament Intern de Conducta del Mercat de Valors.

c) Examinar el grau de compliment de les regles de govern de la companyia, i elevar al Consell d'Administració les propostes de millora que cregui oportunes.

d) Supervisar l'informe de govern corporatiu que el Consell d'Administració ha d'aprovar, perquè l'inclogui en la memòria anual.

Comissió de Nomenaments

La Comissió de Nomenaments té com a mínim les següents responsabilitats bàsiques, sense perjudici d'altres comeses que li assignin la llei, els Estatuts socials, el Consell d'Administració o el Reglament del Consell d'Administració:

a) Elevar al Consell d'Administració les propostes de nomenament de consellers independents per a la seva designació per cooptació o per a la seva submissió a la decisió de la Junta General d'Accionistes, així com les propostes per a la reelecció o separació d'aquests consellers.

b) Informar de les propostes de nomenament dels consellers restants per a la seva designació per cooptació o per a la seva submissió a la decisió de la Junta General, així com les propostes per a la seva reelecció o separació.

c) Vetllar pel compliment de la composició qualitativa del Consell d'Administració, d'acord amb el que estableix l'article 53 dels Estatuts socials.

d) Avaluar la idoneïtat, les competències, els coneixements i l'experiència necessaris en el Consell d'Administració.

e) Informar de les propostes de nomenament i separació dels alts directius i del col·lectiu identificat.

f) Informar sobre les condicions bàsiques dels contractes dels consellers executius i dels alts directius.

g) Examinar i organitzar els plans de successió del president del Consell i del primer executiu del banc i, si escau, formular propostes al Consell.

h) Establir un objectiu de representació per al sexe menys representat en el Consell d'Administració i elaborar orientacions sobre com aconseguir aquest objectiu.

Comissió de Retribucions

La Comissió de Retribucions té com a mínim les següents responsabilitats bàsiques, sense perjudici d'altres comeses que li assignin la llei, els Estatuts socials, el Consell d'Administració o el Reglament del Consell d'Administració:

a) Proposar al Consell d'Administració la política de retribucions dels consellers.

b) Proposar al Consell d'Administració la política de retribucions dels directors generals o dels qui desenvolupin les funcions d'alta direcció sota la dependència directa del Consell, de comissions executives o de consellers delegats, així com la retribució individual i les altres condicions contractuals dels consellers executius, i vetllar per la seva observança.

- c) Revisar periòdicament la política de remuneracions.
- d) Informar respecte als programes de retribució mitjançant accions i/o opcions.
- e) Revisar periòdicament els principis generals en matèria retributiva, així com els programes de retribució de tots els empleats, ponderant l'adequació a aquests principis.
- f) Vetllar per la transparència de les retribucions.
- g) Vetllar perquè els eventuais conflictes d'interès no perjudiquin la independència de l'assessorament extern.
- h) Verificar la informació sobre remuneracions que es contenen en els diferents documents corporatius, incloent-hi l'Informe de Remuneracions dels consellers.

Comissió de Riscos

La Comissió de Riscos té com a mínim les següents responsabilitats bàsiques, sense perjudici d'altres comeses que li assignin la llei, els Estatuts socials, el Consell d'Administració o el Reglament del Consell d'Administració:

- a) Supervisar la implantació del Marc Estratègic de Riscos.
- b) Determinar i proposar al ple del Consell els límits anuals d'inversió en el mercat immobiliari, així com els criteris i volums aplicables als diferents tipus d'inversió.
- c) Reportar al ple del Consell el desenvolupament de les funcions que li corresponen, d'acord amb aquest article i altres disposicions legals o estatutàries que es puguin aplicar.
- d) Informar trimestralment en el ple del Consell dels nivells de risc assumits, de les inversions fetes i de la seva evolució, així com de les repercussions que es puguin derivar per als ingressos del grup de variacions en els tipus d'interès i la seva adequació als VaR aprovats pel mateix Consell.
- e) Fer el seguiment i detectar qualsevol superació dels límits de tolerància aprovats, vetllant per l'activació dels plans de contingència establerts a aquest efecte.
- f) Informar la Comissió de Retribucions sobre si els programes de retribució dels empleats són coherents amb els nivells de risc, capital i liquiditat del banc.

1.2. Model de negoci, principals objectius assolits i actuacions dutes a terme

El desenvolupament de l'entitat s'orienta al creixement rendible que generi valor per als accionistes, a través d'una estratègia de diversificació de negocis basada en criteris de rendibilitat, eficiència i qualitat de servei, amb perfil de risc conservador i dins el marc dels codis ètics i professionals i prenent en consideració els interessos dels diferents grups d'interès.

El model de gestió del banc s'enfoca en la permanència del client a llarg termini, mitjançant una activitat constant de fidelització de la cartera de clients fonamentada en la iniciativa i la proactivitat en la relació. El banc té una oferta global de productes i serveis, un equip humà qualificat, una plataforma tecnològica amb capacitat per al creixement i una orientació permanent a la recerca de la qualitat.

Des de l'inici de la crisi financera, el sector bancari espanyol s'ha vist immers en un procés de consolidació sense precedents. Més nivells de capital, requeriments més estrictes de provisió, la recessió econòmica i la pressió dels mercats de capitals han estat alguns dels factors que han forçat les entitats espanyoles a fusionar-se per guanyar escala, maximitzar l'eficiència i reforçar els seus balanços.

Durant els últims deu anys, Banc Sabadell ha expandit la seva presència geogràfica a Espanya i ha incrementat la seva quota de mercat a través d'un conjunt d'adquisicions. La més significativa és la de Banco CAM el 2012, que va permetre incrementar significativament la mida del seu balanç. El 2013, Banc Sabadell va ser capaç d'emprendre altres operacions corporatives en el marc de la reestructuració bancària en condicions econòmiques adequades. Després de les adquisicions de la xarxa de Penedès, Banco Gallego i Lloyds España el 2015, Banc Sabadell està ben posicionat per créixer orgànicament i beneficiar-se de la recuperació de l'economia espanyola i d'un futur increment en els tipus d'interès.

A través d'aquestes adquisicions i del creixement orgànic experimentat en els últims exercicis, Banc Sabadell ha reforçat la seva posició en algunes de les regions més riques d'Espanya (Catalunya, Comunitat Valenciana i Illes Balears) i ha incrementat la seva quota en altres àrees clau. Segons la informació més recent disponible, Banc Sabadell té una quota de mercat en l'àmbit nacional del 7,9% en crèdit i del 6,8% en dipòsits (novembre de 2017). A més a més, Banc Sabadell destaca en productes com el crèdit comercial, amb una quota del 9,8% (novembre de 2017); finançament a empreses, amb un 11,0% (setembre de 2017); fons d'inversió, amb un 6,3% (novembre de 2017); contractació de valors, amb un 12,2% (desembre de 2017), i facturació a través de TPV amb un 15,3% (setembre de 2017).

Així mateix, Banc Sabadell continua mantenint el seu diferencial de qualitat respecte al sector i se situa en primera posició en el rànquing que mesura l'experiència de client (*net promoter score*) per a grans empreses i pimes.

Pel que fa al negoci internacional, Banc Sabadell ha estat sempre un referent. El 2017 ha continuat sent així i Banc Sabadell ha continuat estant present en places estratègiques i acompanyant les empreses en la seva activitat internacional. Així mateix, ha assolit unes quotes del 32,1% i del 14,5% en crèdit documentari a l'exportació i a la importació, respectivament (desembre de 2017). En aquest sentit, durant aquests últims anys Banc Sabadell ha ampliat la seva presència internacional, i cal destacar com a fites principals: l'adquisició del banc britànic TSB i l'entrada en el mercat de Mèxic després d'obtenir la llicència per operar-hi com a banc comercial. D'altra banda, aquest any s'ha venut Sabadell United Bank, la filial de banca detallista als Estats Units, per 1.025 M d'USD, si bé es mantenen les activitats de Banca Corporativa i Banca Privada internacional a través de la *branch* americana a Florida. Així i tot, al desembre de 2017, el 31% del crèdit del grup es genera a l'exterior (25% al Regne Unit i el 6% a Amèrica i la resta).

TSB s'ha focalitzat en l'execució del seu pla de negoci, d'una banda, i en la migració i integració tecnològica, de l'altra. A partir d'ara, l'alta quota de mercat de Banc Sabadell en el sector de pimes a Espanya, juntament amb la seva experiència internacional, serà una sòlida eina de valor afegit per donar suport a TSB en el desenvolupament de serveis eficients i de qualitat per a les pimes també al Regne Unit.

Durant el 2017, el grup Banc Sabadell ha enfortit la posició del balanç mantenint la seva reeixida estratègia en l'evacuació d'actius problemàtics reduint-los a 3.400 milions d'euros, fet que li ha permès assolir una ràtio de cobertura de problemàtics del 49,8% sense incloure les provisions associades a les clàusules terra.

Banc Sabadell desenvolupa el seu negoci de forma ètica i responsable, orientant el seu compromís amb la societat per tal que l'activitat impacti de manera positiva en les persones i el medi ambient. Són totes les persones que integren l'organització qui apliquen els principis i les polítiques de responsabilitat social corporativa, a més de garantir la qualitat i transparència en el servei al client.

A més de complir amb les normes aplicables, Banc Sabadell disposa d'un conjunt de polítiques, normes internes i codis de conducta que garanteixen aquest comportament ètic i responsable en tota l'organització i arriben a tota l'activitat del grup.

Dins del Marc Estratègic de Riscos, el control i seguiment d'aquestes qüestions es porta a terme a través de dos comitès. El Comitè d'Ètica Corporativa, que vetlla pel compliment en el grup de les normes de conducta del mercat de valors i del codi general de conducta, i l'Òrgan de Control Intern, en el qual estan representades totes les societats del grup que són subjectes obligats, i que vetlla pel compliment de la prevenció del blanqueig de capitals, el bloqueig al finançament del terrorisme i el control de les sancions internacionals.

Al seu torn, la Direcció de Compliment Normatiu té la missió d'impulsar i procurar els nivells més alts de compliment de la legislació vigent i l'ètica professional dins el grup, minimitzar la possibilitat que es produeixi un incompliment i assegurar que els que es puguin produir s'identifiquin, es reportin i se solucionin amb diligència i que es prenguin les mesures preventives oportunes, si no n'hi hagués. A més, té com a responsabilitat directa l'execució de diversos processos, catalogats com de risc alt, entre els quals destaquen la prevenció del blanqueig de capitals, el bloqueig al finançament del terrorisme, el control de sancions internacionals, el control de pràctiques d'abús de mercat, el control de compliment del Reglament Intern de Conducta i el control de la normativa de protecció a l'inversor (MiFID)/consumidor.

A part de tot això, el 2016 es va constituir el Comitè de Responsabilitat Social Corporativa, presidit per la secretària general, que té com a funció impulsar i coordinar l'estratègia, les polítiques i els projectes d'RSC del grup orientats al compromís de Banc Sabadell amb els clients, els empleats, el medi ambient i la societat. En aquest sentit, el banc està adherit a diferents iniciatives internacionals i també ha obtingut diversos certificats i qualificacions.

2– EVOLUCIÓ I RESULTAT DELS NEGOCIS

2.1. Entorn econòmic i financer

L'exercici de 2017 ha estat condicionat per l'entorn polític i geopolític i els passos fets pels principals bancs centrals cap a la normalització monetària. L'any es va iniciar amb el canvi de govern als Estats Units, i posteriorment el focus es va situar a Europa, amb l'inici de les negociacions del Brexit i les eleccions a França, el Regne Unit i Alemanya. Per la seva banda, l'enfortiment de l'economia global i una inflació una mica més elevada que en anys anteriors van contribuir al fet que els bancs centrals de les principals economies desenvolupades confirmessin la seva intenció d'iniciar o continuar la reversió gradual de les polítiques extremadament acomodaticies adoptades en anys passats. En aquest escenari, els mercats financers han tingut un comportament positiu al llarg de l'any, en un context de complaença creixent.

Els esdeveniments polítics en les diferents regions han centrat l'atenció dels mercats financers, tot i que amb un impacte puntual i limitat sobre aquests.

Al Regne Unit, el govern va sol·licitar formalment al març abandonar la Unió Europea (UE) mitjançant la invocació de l'article 50. Les negociacions del Brexit es van iniciar al juny amb posicions allunyades, malgrat que el Regne Unit va accedir a la seqüència establerta per la UE. Així, es va acordar tractar en primer lloc l'acord de sortida, per després, en una segona fase, abordar la forma que ha de prendre la nova relació comercial entre el Regne Unit i la UE. L'executiu britànic va anar suavitzant la seva posició pel que fa als tres punts prioritaris de la primera fase de les negociacions: la factura de sortida, els drets dels ciutadans expatriats i la frontera d'Irlanda. Tot això va contribuir al fet que s'arribés a un principi d'acord de sortida i es permetés donar pas a la segona fase de negociacions. En l'àmbit domèstic, la capacitat de lideratge de la primera ministra Theresa May s'ha vist qüestionada per la pèrdua de la majoria absoluta en les eleccions generals anticipades del juny, el suport limitat dins del seu partit i gabinet, la dimissió de tres ministres per no haver respectat els codis de conducta i l'augment de la popularitat del líder del Partit Laborista, Jeremy Corbyn.

A la resta d'Europa, van destacar les eleccions a França i a Alemanya. A França, les eleccions presidencials van estar precedides de soroll polític, davant els escàndols de corrupció d'un dels principals candidats i la possibilitat que guanyés Marine Le Pen, la candidata del partit euroescèptic Front Nacional. Finalment, es va imposar el liberal Emmanuel Macron, amb un discurs proeuropeu. Pel que fa a Alemanya, el partit d'Angela Merkel va ser la força política més votada en les eleccions generals, però no va obtenir la majoria absoluta, fet que està dificultant la formació de govern. A Espanya, per la seva banda, el context polític es va tornar més complex arran del procés sobiranista a Catalunya. Finalment, en les eleccions autonòmiques celebrades al desembre, Ciutadans va ser el partit amb més vots i escons, alhora que es va revalidar la majoria parlamentària independentista.

Als Estats Units, Donald Trump ha mostrat un to menys agressiu i més pragmàtic que el que va presentar fins a arribar a la presidència. Així, no va continuar acusant la Xina de manipular divises ni va abandonar el NAFTA. Diverses de les polítiques més controvertides que pretenia implementar han estat paralitzades per la manca d'acord dins del seu propi partit o pel poder judicial, mentre que el principal èxit ha estat l'aprovació de la reforma fiscal. Alhora, s'ha fet evident la divisió interna del Partit Republicà, que a més va patir derrotes rellevants en les eleccions que es van celebrar en alguns estats al novembre i va reduir la seva ja estreta majoria al Senat. El soroll polític domèstic ha augmentat per la investigació per aclarir els vincles de Rússia amb la campanya electoral de Trump, cosa que va suposar la dimissió de diversos ministres i assessors. En l'àmbit geopolític, va ser destacat l'augment de la tensió entre els Estats Units i Corea del Nord en la segona meitat de l'any, tot i que amb un impacte en els mercats financers limitat i centrat en els actius asiàtics.

Pel que fa a l'activitat econòmica, el creixement ha passat a ser més robust i a estar més sincronitzat en les principals economies desenvolupades al llarg de l'any. A la zona euro, l'economia ha registrat taxes de creixement elevades, amb més equilibri entre els diferents components que en anys anteriors. Als Estats Units, l'activitat ha mantingut la seva solidesa, alhora que s'ha mostrat resistent als impactes dels huracans de l'estiu. D'aquesta manera, la taxa d'atur s'ha reduït fins a mínims des de principis dels anys 2000. Per la seva banda, al Japó l'economia ha mantingut un comportament favorable, gràcies a la bona situació econòmica a Àsia. L'excepció a aquest entorn ha estat el Regne Unit, amb un creixement econòmic modest, arrossegat per la incertesa relacionada amb les negociacions del Brexit.

Les economies emergents han deixat enrere la pitjor fase de l'ajust econòmic que han experimentat al llarg dels últims anys. El creixement a la Xina ha estat superior al que es va fixar en els objectius governamentals, alhora que les autoritats han posat èmfasi en el reforç regulador i la reducció dels riscos financers. Per la seva banda, Trump no ha implementat la seva amenaça de guerra comercial contra la Xina i, per contra, ha mostrat un cert acostament cap al país asiàtic a canvi de col·laboració en el conflicte de Corea del Nord. Al Brasil, l'ímpetu reformista ha animat l'inici de la recuperació econòmica. A Mèxic, el creixement del PIB ha estat millor que el que es va pronosticar després de l'arribada de Trump, gràcies, en gran part, al dinamisme del sector exterior. Mentrestant, els Estats Units, Mèxic i el Canadà han iniciat les converses per renegociar l'acord de lliure comerç existent entre els tres països, amb la intenció d'arribar a un acord abans de març de 2018.

Pel que fa a la inflació, aquesta s'ha situat per sobre dels registres de 2016 en les principals economies desenvolupades, tot i que encara per sota dels objectius de política monetària, amb l'excepció del Regne Unit, on es va situar clarament per sobre. En els primers mesos de l'any, la inflació va repuntar en totes les economies, emparada per l'efecte base favorable del preu del petroli, fins a arribar a màxims des de 2012-2013. Des de llavors, el comportament ha estat dispar. A la zona euro, la inflació va anar una mica a la baixa, alhora que als Estats Units va estar llastada per diversos factors transitoris. Al Regne Unit, per la seva banda, la inflació va continuar repuntant de manera significativa, gràcies la depreciació de la lliura derivada de les negociacions del Brexit i la debilitat política de May.

En relació amb el petroli, el seu preu va assolir màxims des de mitjans de 2015, encoratjat per l'extensió de les retallades de producció per part de l'OPEP i altres països productors fins a finals de 2018. A això es va unir un alentiment en l'increment de l'oferta de cru procedent dels Estats Units, la robustesa de les dades de demanda i la inestabilitat geopolítica a l'Orient Mitjà.

L'economia espanyola ha mantingut un important dinamisme, i ha tornat a destacar en positiu dins de la zona euro, amb un creixement de prop del 3,0% per tercer any consecutiu. En relació amb el mercat laboral, la taxa d'atur es va reduir fins a mínims des de finals de 2008. En l'àmbit exterior, la balança per compte corrent haurà acabat l'any en superàvit per cinquè exercici consecutiu. L'evolució dels comptes públics, per la seva banda, està sent compatible amb el compliment de l'objectiu del dèficit. Respecte al mercat immobiliari, aquest va confirmar la seva reactivació, encara que amb una destacada disparitat entre regions. Finalment, el context polític domèstic va suposar una revisió a la baixa de les previsions de creixement per al 2018 per part del govern.

Els mercats financers globals han tingut un comportament positiu en un context de creixent complaença, i només s'han vist arrossegats de manera puntual per certs episodis de tipus polític i geopolític. Els nivells de volatilitat s'han situat al voltant de mínims històrics en la major part dels actius. Les condicions financeres s'han mantingut relaxades malgrat les pujades del tipus rector de la Fed. En aquest context, diversos organismes internacionals han advertit d'un augment dels riscos, especialment fora del sector financer no bancari.

Els bancs centrals de les principals economies desenvolupades han continuat avançant cap a la normalització de les seves polítiques monetàries. El BCE va iniciar el canvi d'orientació de la seva política monetària al juny, en descartar noves baixades del tipus rector i mostrar menys preocupació sobre els riscos a l'activitat. A l'octubre va modificar el seu programa de compra d'actius. Així, va prolongar la durada del programa almenys fins al setembre de 2018, tot i que reduirà el ritme de compres de 60 a 30 mM d'euros mensuals a partir de gener de 2018. El BCE va insistir que mantindrà sense canvis els tipus d'interès per un període prolongat de temps i força més enllà de la fi del programa de compra d'actius. Al Regne Unit, el Banc d'Anglaterra va augmentar el tipus rector al novembre fins al 0,50% i va desfer així la baixada implementada després del referèndum del Brexit. El banc central va justificar la seva decisió a partir de l'elevada inflació i una taxa d'atur en mínims històrics. Als Estats Units, la Fed va pujar el tipus d'interès de referència en tres ocasions, fins a l'1,25-1,50%, i va mostrar la seva intenció de fer-ho tres vegades més el 2018. A més, va començar a reduir el seu balanç a l'octubre en línia amb els detalls del pla publicat mesos abans. També es va saber que Powell, actual membre del Board de la Fed, serà el nou governador, una vegada que Yellen abandoni el càrrec i el seu lloc en el Board al febrer de 2018. Finalment, el Banc del Japó ha anat reduint les compres de deute públic, tot i no haver fet un anunci formal del canvi.

Les rendibilitats del deute públic a llarg termini de les principals economies desenvolupades s'han mantingut en nivells reduïts i sense una tendència definida. Al llarg de l'any, els esdeveniments polítics, les actuacions dels bancs centrals i la inflació han estat els principals condicionants de l'evolució de l'actiu. Als Estats Units, el soroll polític, juntament amb les dificultats de Trump d'implementar el seu programa electoral, i la moderació i les sorpreses a la baixa de la inflació van ser els principals catalitzadors. En el tram final de l'any, l'aprovació de la reforma fiscal va suposar un repunt de la rendibilitat. Per la seva banda, la rendibilitat del deute públic d'Alemanya es va veure influïda pel soroll polític al voltant de les eleccions a França en la primera part de l'any i per la gestió del BCE dels primers passos en la normalització de la seva política monetària.

Les primes de risc en els països de la perifèria europea han continuat estant emparades per la política acomodaticia del BCE i, en particular, pel seu programa de compra d'actius. Els diferencials d'Espanya i Itàlia van repuntar en la primera meitat de l'any, influïts pel soroll polític relacionat amb les eleccions franceses. Un cop superada la cita electoral, el diferencial italià es va reduir encoratjat, a més, per la millora del ràting del seu deute públic. La prima de risc espanyola es va veure sotmesa a volatilitat a causa del context polític domèstic. Les primes de risc de Portugal i Grècia van caure de manera significativa, encoratjades per les millores del ràting del deute públic de cada país, el favorable context econòmic i, en el cas de Grècia, per les notícies positives sobre el seu programa de rescat. Aquest context ha possibilitat que el país hel·lè hagi realitzat la primera emissió de deute públic a llarg termini des de 2014. En el cas de Portugal, Standard & Poor's i Fitch van tornar a qualificar el deute públic del país com a grau d'inversió.

En els mercats de divises, l'exercici s'ha caracteritzat per l'apreciació de l'euro respecte al dòlar i a la lliura. En el seu encreuament amb el dòlar, l'euro va assolir nivells màxims des de finals de 2014, després de trencar el rang de fluctuació que havia mantingut durant els dos últims anys i mig. La divisa única va trobar suport, principalment, en el soroll polític als Estats Units i en la consolidació de la recuperació econòmica a la zona euro. La lliura esterlina, per la seva banda, s'ha depreciat respecte de l'euro fins a aconseguir mínims de 2011, arrossegada pels diferents esdeveniments polítics relacionats amb el Brexit i la política domèstica. La política monetària del Banc d'Anglaterra ha tractat de contenir la debilitat de la divisa. Finalment, el ien va mostrar una elevada volatilitat en l'encreuament amb el dòlar. La divisa nipona es va emparar en la favorable situació econòmica del país, el soroll polític nord-americà i l'augment de les tensions geopolítiques amb Corea del Nord a l'estiu.

En els mercats de renda variable, les borses han registrat importants revaloracions en les principals economies desenvolupades, algunes de les quals se situen en màxims històrics. A Itàlia i Espanya, la positiva evolució dels seus sectors bancaris va representar un suport. Els esdeveniments polítics i geopolítics han arrossegat només puntualment la favorable evolució de l'actiu, tenint en compte el context de creixent complaença en els mercats financers.

Finalment, els mercats financers dels països emergents han mostrat, en general, un comportament favorable al llarg de l'any. Les primes de risc s'han vist afavorides per: (i) la major tranquil·litat respecte a l'evolució de l'activitat a la Xina; (ii) la posició menys agressiva del discurs de Trump; (iii) la depreciació del dòlar; (iv) la perspectiva d'una normalització suau de la política monetària en els països desenvolupats, i (v) un preu del petroli que ha assolit els nivells més elevats en més de dos anys.

2.2. Indicadors fonamentals de caràcter financer i no financer

A continuació, es presenten les magnituds principals del banc, que inclouen indicadors de caràcter financer i no financer clau per a la direcció del banc:

	2017	2016	Variació (%) interanual
Compte de resultats (en milions d'euros) (A)			
Marge d'interessos	3.802,4	3.837,8	(0,9)
Marge brut	5.737,3	5.470,7	4,9
Marge abans de dotacions	2.612,1	2.411,5	8,3
Benefici atribuït al grup	801,5	710,4	12,8
Balanç (en milions d'euros) (B)			
Total actiu	221.348	212.508	4,2
Inversió creditícia bruta viva	137.522	140.557	(2,2)
Inversió creditícia bruta de clients	147.325	150.095	(1,8)
Recursos en el balanç	159.095	160.948	(1,2)
<i>Dels quals: Recursos dels clients en el balanç</i>	<i>132.096</i>	<i>133.457</i>	<i>(1,0)</i>
Fons d'inversió	27.375	22.594	21,2
Fons de pensions i assegurances comercialitzades	13.951	14.360	(2,8)
Recursos gestionats	204.420	201.554	1,4
Patrimoni net	13.222	13.083	1,1
Fons propis	13.426	12.926	3,9
Rendibilitat i eficiència (en percentatge) (C)			
ROA	0,38%	0,35%	
RORWA	1,03%	0,83%	
ROE	6,10%	5,59%	
ROTE	7,27%	6,72%	
Eficiència	50,15%	48,68%	
Gestió del risc (D)			
Riscos dubtosos (milions d'euros)	7.925	9.746	
Total actius problemàtics (milions d'euros)	15.318	18.781	
Ràtio de morositat (%)	5,14	6,14	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%) (excloent-ne clàusules terra)	45,7	47,3	
Ràtio de cobertura d'actius problemàtics (%) (excloent-ne clàusules terra)	49,8	47,4	
Gestió del capital (E)			
Actius ponderats per risc (APR) (en milions d'euros)	77.638	86.070	
<i>Common equity Tier 1 phased-in (%)</i> (1)	<i>13,4</i>	<i>12,0</i>	
Tier 1 phase-in (%) (2)	14,3	12,0	
Ràtio total de capital <i>phased-in (%)</i> (3)	16,1	13,8	
<i>Leverage ratio phased-in (%)</i>	4,97	4,74	
Gestió de la liquiditat (F)			
<i>Loan-to-deposit ratio (%)</i>	104,3	105,1	
Accionistes i accions (dades a fi de període) (G)			
Nombre d'accionistes	235.130	260.948	
Nombre d'accions mitjanes (en milions)	5.570	5.452	
Valor de cotització (en euros)	1.656	1.323	
Capitalització borsària (en milions d'euros)	9.224	7.213	
Benefici net atribuït per acció (BPA) (en euros)	0,14	0,13	
Valor comptable per acció (en euros)	2,41	2,37	
P/VC (valor de cotització s/ valor comptable)	0,69	0,56	
PER (valor de cotització / BPA)	11,85	10,15	
Altres dades			
Oficines	2.473	2.767	
Empleats	25.845	25.945	

- (A) En aquest apartat es mostren els marges del compte de resultats dels dos últims exercicis que es consideren més significatius.
- (B) La finalitat d'aquest bloc de magnituds és oferir una visió sintetitzada de l'evolució interanual dels principals saldos del balanç consolidat del grup, i destacar especialment les magnituds relacionades amb la inversió i els recursos de clients.

- (C) El propòsit d'aquest conjunt de ràtios és mostrar una visió significativa de la rendibilitat i eficiència durant els dos últims exercicis.
 - (D) Aquest apartat mostra els principals saldos relacionats amb la gestió del risc del grup, així com les ràtios més significatives relacionades amb aquest risc.
 - (E) El propòsit d'aquest conjunt de ràtios és mostrar una visió significativa de la solvència durant els dos últims exercicis.
 - (F) El propòsit d'aquest apartat és mostrar una visió significativa de la liquiditat durant els dos últims exercicis.
 - (G) La finalitat d'aquest bloc és oferir informació relativa al valor de l'acció i altres indicadors i ràtios relacionats amb el mercat borsari.
- (1) Recursos *core capital* / actius ponderats per risc (RWA).
 - (2) Recursos de primera categoria / actius ponderats per risc (RWA).
 - (3) Base de capital / actius ponderats per risc (RWA).

2.3. Revisió financera

Evolució del balanç i del compte de resultats

Durant el 2017 el grup ha arribat a un acord per alienar el 100% de les accions de Mediterráneo Vida, Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros. A més, arriba a un acord de venda de les accions representatives del 100% del capital social de la filial Sabadell United Bank, N.A. a l'entitat nord-americana Iberiabank Corporation, i tanca la venda del 100% del capital d'HI Partners Holdco Value Added, S.A.U. per part de la filial Hotel Investment Partners, S.L. El 2017 també es torna la cartera de *mortgage enhancement* (cartera diferenciada d'actius hipotecaris que va ser assignada a TSB per incrementar el seu benefici) a Lloyds després de complir el seu propòsit. L'èxit del model de negoci de TSB ha permès cancel·lar l'acord un any abans del que es va pactar.

Banc Sabadell i el seu grup van concloure l'exercici de 2017 amb un benefici net atribuït de 801,5 milions d'euros (711,2 sense considerar TSB).

La positiva evolució del negoci ordinari i el control dels costos d'explotació recurrents, juntament amb l'adequada gestió dels diferencials de clients i la contínua reducció dels actius problemàtics, van constituir un cop més els principals pilars sobre els quals es va assentar el desenvolupament de l'activitat de Banc Sabadell durant l'exercici de 2017.

Evolució del balanç

Al tancament de l'exercici de 2017, els actius totals de Banc Sabadell i el seu grup van totalitzar 221.348 milions d'euros (173.203 sense considerar TSB), respecte del tancament de l'any 2016 de 212.508 milions d'euros (168.787 milions sense considerar TSB).

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	26.363	11.688	125,5
Actius financers mantinguts per negociar	1.573	3.484	(54,9)
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	40	35	13,5
Actius financers disponibles per a la venda	13.181	18.718	(29,6)
Préstecs i partides a cobrar	149.551	150.384	(0,6)
Valors representatius de deute	574	919	(37,5)
Préstecs i bestretes	148.977	149.466	(0,3)
Inversions mantingudes fins al venciment	11.172	4.598	143,0
Inversions en negocis conjunts i associades	576	381	51,2
Actius tangibles	3.827	4.476	(14,5)
Actius intangibles	2.246	2.135	5,2
Altres actius	12.821	16.608	(22,8)
Total actiu	221.348	212.508	4,2
Passius financers mantinguts per negociar	1.431	1.976	(27,6)
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	40	35	13,5
Passius financers a cost amortitzat	204.045	192.011	6,3
Dipòsits	177.326	162.909	8,8
Bancs centrals	27.848	11.828	135,4
Entitats de crèdit	14.171	16.667	(15,0)
Clientela	135.307	134.415	0,7
Valors representatius de deute emesos	23.788	26.534	(10,3)
Altres passius financers	2.932	2.568	14,1
Provisions	318	306	3,7
Altres passius	2.293	5.097	(55,0)
Total passiu	208.127	199.425	4,4
Fons propis	13.426	12.926	3,9
Un altre resultat global acumulat	(265)	107	-
Interessos minoritaris (participacions no dominants)	61	50	23,2
Patrimoni net	13.222	13.083	1,1
Total patrimoni net i passiu	221.348	212.508	4,2
Garanties concedides	8.727	8.529	2,3
Compromisos contingents concedits	24.079	25.209	(4,5)
Total comptes d'ordre	32.806	33.738	(2,8)

La inversió creditícia bruta viva tanca l'exercici de 2017 amb un saldo de 137.522 milions d'euros (102.119 milions d'euros sense considerar TSB). En termes interanuals, presenta un decrement del -2,2% (-3,9% sense considerar TSB), i la reducció dels actius dubtosos és del -18,7% (-18,8% sense considerar TSB). El component amb més pes dins dels préstecs i les partides a cobrar bruts són els préstecs amb garantia hipotecària, que el 31 de desembre de 2017 tenien un saldo de 84.267 milions d'euros i representaven el 61% del total de la inversió creditícia bruta viva.

Aïllant els impactes de Sabadell United Bank, Mediterráneo Vida i l'*early call de mortgage enhancement* de TSB, al tancament de l'any 2016 la inversió creditícia viva totalitzava 134.288 milions d'euros, de manera que el 2017 representa un increment interanual del 2,4%.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual	Ex-TSB 2017	Ex-TSB 2016	Variació (%) interanual
Préstecs i crèdits amb garantia hipotecària	84.267	88.431	(4,7)	52.259	56.692	(7,8)
Préstecs i crèdits amb altres garanties reals	2.315	2.263	2,3	2.315	2.263	2,3
Crèdit comercial	5.802	5.530	4,9	5.802	5.530	4,9
Arrendament financer	2.316	2.169	6,8	2.316	2.169	6,8
Deutors a la vista i diversos	42.822	42.165	1,6	39.427	39.651	(0,6)
Inversió creditícia bruta viva	137.522	140.557	(2,2)	102.119	106.305	(3,9)
Actius dubtosos (clientela)	7.867	9.642	(18,4)	7.723	9.478	(18,5)
Ajustos per periodificació	(66)	(112)	(41,2)	(100)	(142)	(29,9)
Inversió creditícia bruta de clients sense adquisició temporal d'actius	145.323	150.087	(3,2)	109.742	115.640	(5,1)
Adquisició temporal d'actius	2.001	8	–	2.001	8	–
Inversió creditícia bruta de clients	147.325	150.095	(1,8)	111.743	115.648	(3,4)
Fons de provisions per a insolvències i risc de país	(3.727)	(4.921)	(24,3)	(3.646)	(4.835)	(24,6)
Préstecs i bestretes a la clientela	143.598	145.174	(1,1)	108.097	110.813	(2,5)

En el transcurs de l'any 2017 s'ha observat una millora en l'evolució dels actius problemàtics. L'evolució trimestral d'aquests actius ex-TSB (dubtosos més actius immobiliaris no coberts per l'Esquema de Protecció d'Actius) és la següent:

En milions d'euros

	2017				2016			
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T
Entrada neta ordinària	(261)	(541)	(203)	(339)	(457)	(969)	(333)	(474)
Variació immobles	(67)	(51)	(154)	(1.370)	(41)	71	(158)	(73)
Entrada neta ordinària + immobles	(328)	(592)	(357)	(1.709)	(498)	(898)	(491)	(547)
Fallits	178	61	152	66	213	70	144	101
Variació trimestral ordinària del saldo de dubtosos i immobles	(506)	(653)	(509)	(1.775)	(711)	(968)	(635)	(648)

La disminució mostrada dels saldos dubtosos va comportar que la ràtio de morositat se situés en el 5,14% al tancament de l'exercici de 2017, respecte d'un 6,14% en concloure l'any 2016 (-100 punts bàsics). La ràtio de cobertura dels actius dubtosos el 31 de desembre de 2017 va ser del 48,3%, respecte del 51,6% de l'any anterior.

Al tancament de l'any 2017, els recursos de clients en el balanç presenten un saldo de 132.096 milions d'euros (97.686 milions d'euros sense considerar TSB), respecte d'un saldo de 133.457 milions d'euros al tancament de l'any 2016 (99.123 milions d'euros sense considerar TSB), fet que representa una caiguda de l'1,0% (caiguda de l'1,4% sense considerar TSB). Aïllant els impactes de Sabadell United Bank, de Mediterráneo Vida i de l'*early call* del *mortgage enhancement* de TSB, al tancament de l'any 2016 els recursos de clients en el balanç totalitzaven 129.562 milions d'euros (95.229 milions d'euros sense considerar TSB), fet que representa un increment interanual del 2,0% (2,6% sense considerar TSB).

El total de recursos de clients de fora del balanç puja a 45.325 milions d'euros i creix un 11,6% respecte a l'exercici precedent. Dins d'aquest capítol, van destacar en particular el creixement ininterromput del patrimoni en institucions d'inversió col·lectiva (IIC), que el 31 de desembre de 2017 es va situar en 27.375 milions d'euros, cosa que va representar un increment del 21,2% en relació amb el tancament de l'any 2016, i la gestió de patrimonis, que es van elevar fins als 3.999 milions d'euros, fet que va representar un increment del 9,5% en relació amb el tancament de l'any 2016.

Els valors representatius de deute emesos (emprèstits i altres valors negociables i passius subordinats), al tancament de l'any 2017, totalitzen 23.788 milions d'euros (21.845 milions sense considerar TSB), respecte d'un import de 26.534 milions d'euros (22.618 milions sense considerar TSB) el 31 de desembre de 2016.

El total de recursos gestionats el 31 de desembre de 2017 puja a 204.420 milions d'euros (166.447 milions d'euros sense considerar TSB), respecte de 201.554 milions d'euros el 31 de desembre de 2016 (162.550 milions d'euros sense considerar TSB), fet que suposa un increment durant l'exercici de 2017 de l'1,4% (increment del 2,4% sense considerar TSB). Aïllant els impactes de Sabadell United Bank, de Mediterráneo Vida i de l'*early call* del *mortgage enhancement* de TSB, al tancament de l'any 2016 el total de recursos gestionats totalitzaven 197.469 milions d'euros (158.465 milions d'euros sense considerar TSB), fet que representa un increment interanual del 3,5% (5,0% sense considerar TSB).

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual	Ex-TSB 2017	Ex-TSB 2016	Variació (%) interanual
Recursos de clients en el balanç (*)	132.096	133.457	(1,0)	97.686	99.123	(1,4)
Dipòsits de la clientela	135.307	134.415	0,7	99.277	99.326	-
Comptes corrents i d'estalvi	98.020	92.011	6,5	68.039	62.624	8,6
Dipòsits a termini	32.425	40.154	(19,2)	27.996	35.207	(20,5)
Cessió temporal d'actius	4.750	2.072	129,2	3.119	1.303	139,4
Ajustos per periodificació i cobertura amb derivats	113	178	(36,6)	123	192	(36,0)
Emprèstits i altres valors negociables	21.250	24.987	(15,0)	19.764	21.555	(8,3)
Passius subordinats (**)	2.537	1.546	64,1	2.081	1.063	95,7
Recursos en el balanç	159.095	160.948	(1,2)	121.122	121.944	(0,7)
Fons d'inversió	27.375	22.594	21,2	27.375	22.594	21,2
FI de renda variable	1.929	1.313	46,9	1.929	1.313	46,9
FI mixtos	6.490	4.253	52,6	6.490	4.253	52,6
FI de renda fixa	4.488	4.773	(6,0)	4.488	4.773	(6,0)
FI garantit	3.829	4.057	(5,6)	3.829	4.057	(5,6)
FI immobiliari	125	88	42,0	125	88	42,0
FI de capital de risc	38	21	77,7	38	21	77,7
Societats d'inversió	2.192	2.065	6,1	2.192	2.065	6,1
IIC comercialitzades no gestionades	8.283	6.022	37,5	8.283	6.022	37,5
Gestió de patrimonis	3.999	3.651	9,5	3.999	3.651	9,5
Fons de pensions	3.987	4.117	(3,2)	3.987	4.117	(3,2)
Individuals	2.476	2.621	(5,5)	2.476	2.621	(5,5)
Empreses	1.498	1.481	1,1	1.498	1.481	1,1
Associatius	13	15	(13,0)	13	15	(13,0)
Assegurances comercialitzades	9.965	10.243	(2,7)	9.965	10.243	(2,7)
Recursos fora de balanç	45.325	40.606	11,6	45.325	40.606	11,6
Recursos gestionats	204.420	201.554	1,4	166.447	162.550	2,4

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: obligacions necessàriament convertibles en accions, bons simples de Banc Sabadell, pagarés, etc.

(**) Es tracta dels passius subordinats dels valors representatius de deute.

Evolució del compte de resultats

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual	Ex-TSB 2017	Ex-TSB 2016	Variació (%) interanual
Interessos i rendiments assimilats	4.839,6	5.170,1	(6,4)	3.605,9	3.820,5	(5,6)
Interessos i càrregues assimilades	(1.037,3)	(1.332,3)	(22,1)	(837,1)	(1.033,6)	(19,0)
Marge d'interessos	3.802,4	3.837,8	(0,9)	2.768,8	2.786,9	(0,6)
Rendiment d'instruments de capital	7,3	10,0	(27,7)	7,1	10,0	(29,7)
Resultats entitats valorades mètode participació	308,7	74,6	313,9	308,7	74,6	313,9
Comissions netes	1.223,4	1.148,6	6,5	1.127,8	1.022,8	10,3
Resultats operacions financeres (net)	614,1	609,7	0,7	504,5	556,2	(9,3)
Diferències de canvi (net)	8,4	16,9	(50,1)	8,4	16,9	(50,1)
Altres productes i càrregues d'explotació	(227,0)	(226,9)	0,1	(211,3)	(209,1)	1,1
Marge brut	5.737,3	5.470,7	4,9	4.514,0	4.258,3	6,0
Despeses de personal	(1.573,6)	(1.663,1)	(5,4)	(1.178,9)	(1.235,6)	(4,6)
Recurrents	(1.546,9)	(1.595,1)	(3,0)	(1.163,0)	(1.186,4)	(2,0)
No recurrents	(26,6)	(68,0)	(60,8)	(15,8)	(49,3)	(67,9)
Altres despeses generals d'administració	(1.149,4)	(1.000,3)	14,9	(614,8)	(581,0)	5,8
Recurrents	(1.116,7)	(981,2)	13,8	(614,8)	(581,0)	5,8
No recurrents	(32,7)	(19,1)	71,5	-	-	-
Amortització	(402,2)	(395,9)	1,6	(329,6)	(323,2)	2,0
Marge abans de dotacions	2.612,1	2.411,5	8,3	2.390,8	2.118,4	12,9
Dotacions per a insolvències i altres deterioraments	(1.225,2)	(550,7)	122,5	(1.136,4)	(522,5)	117,5
Altres dotacions i deterioraments	(971,1)	(876,5)	10,8	(971,1)	(876,5)	10,8
Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats	432,6	35,1	-	425,9	39,5	-
Fons de comerç negatiu	-	-	-	-	-	-
Resultat abans d'impostos	848,3	1.019,4	(16,8)	709,1	758,9	(6,6)
Impost sobre beneficis	(43,1)	(303,6)	(85,8)	5,8	(222,4)	-
Resultat consolidat de l'exercici	805,2	715,9	12,5	714,9	536,5	33,2
Resultat atribuït a interessos minoritaris	3,7	5,4	(31,5)	3,7	5,4	(31,5)
Benefici atribuït al grup	801,5	710,4	12,8	711,2	531,1	33,9
Promemòria:						
Actius totals mitjans	214.356	206.265	3,9	168.418	163.326	3,1
Benefici per acció (en euros)	0,14	0,13		0,13	0,09	

El marge d'interessos de l'any 2017 totalitza 3.802,4 milions d'euros, un -0,9% per sota del marge d'interessos obtingut en l'exercici anterior. Excloent-ne TSB, el marge d'interessos arriba a 2.768,8 milions d'euros al tancament de l'exercici de 2017, cosa que suposa una caiguda del -0,6% respecte de l'exercici anterior. A perímetre constant, creix un 4,9% interanual (2,9% excloent-ne TSB).

En termes mitjans acumulats, el marge sobre actius totals mitjans se situa en l'1,77%, (1,86% el 2016). El decrement de la rendibilitat mitjana sobre els actius totals mitjans, tot i l'increment del marge de clients (conseqüència principal del menor cost de finançament dels dipòsits de clients), va ser degut a diversos factors, principalment a la menor rendibilitat de la renda fixa.

En milers d'euros

	2017			2016			Variació		Efecte		
	Saldo mitjà	Resultats	Tipus %	Saldo mitjà	Resultats	Tipus %	Saldo mitjà	Resultats	Tipus	Volum	Dies
Caixa, bancs centrals i EC	18.512.411	2.925	0,02	11.336.212	31.117	0,27	7.176.199	(28.192)	(33.404)	5.312	(100)
Crèdits a la clientela	136.937.930	4.102.112	3,00	138.202.184	4.361.287	3,16	(1.264.254)	(259.175)	(232.728)	(18.442)	(8.005)
Cartera de renda fixa	28.809.194	494.316	1,72	26.336.187	657.223	2,50	2.473.007	(162.907)	(187.182)	25.446	(1.171)
Subtotal	184.259.535	4.599.353	2,50	175.874.583	5.049.627	2,87	8.384.952	(450.274)	(453.314)	12.316	(9.276)
Cartera de renda variable	1.079.233	-	-	1.004.437	-	-	74.796	-	-	-	-
Actiu material i immaterial	4.268.271	-	-	4.030.891	-	-	237.380	-	-	-	-
Altres actius	24.749.190	88.612	0,36	25.355.276	84.242	0,33	(606.086)	4.370	-	4.370	-
Total inversió	214.356.229	4.687.965	2,19	206.265.187	5.133.869	2,49	8.091.042	(445.904)	(453.314)	16.686	(9.276)
Entitats de crèdit	28.553.497	(29.558)	(0,10)	18.046.159	(78.374)	(0,43)	10.507.338	48.816	44.696	33.947	(29.827)
Dipòsits a la clientela	138.258.332	(266.315)	(0,19)	134.792.258	(525.031)	(0,39)	3.466.074	258.716	226.128	1.423	31.165
Mercat de capitals	26.020.323	(386.885)	(1,49)	30.214.256	(585.759)	(1,94)	(4.193.933)	198.674	110.473	86.693	1.708
Subtotal	192.832.152	(682.758)	(0,35)	183.052.673	(1.189.164)	(0,65)	9.779.479	506.406	381.297	122.063	3.046
Altres passius	8.438.119	(202.837)	(2,40)	10.280.237	(106.953)	(1,04)	(1.842.118)	(95.884)	-	(95.884)	-
Recursos propis	13.085.958	-	-	12.932.277	-	-	153.681	-	-	-	-
Total recursos	214.356.229	(885.595)	(0,41)	206.265.187	(1.296.117)	(0,63)	8.091.042	410.522	381.297	26.179	3.046
Total ATM	214.356.229	3.802.370	1,77	206.265.187	3.837.752	1,86	8.091.042	(35.382)	(72.017)	42.865	(6.230)

Els ingressos o costos financers derivats de l'aplicació de tipus negatius s'imputen segons la naturalesa de l'actiu o passiu associat. La línia d'entitats de crèdit del passiu recull els interessos negatius dels saldos d'entitats de crèdit del passiu, com a més significatius els ingressos de la TLTRO II.

Els dividends cobrats i els resultats de les empreses que consoliden pel mètode de la participació pugen en conjunt a 315,9 milions d'euros, respecte de 84,6 milions d'euros el 2016. Aquests ingressos engloben principalment els resultats aportats pel negoci d'assegurances i pensions i la comissió neta cobrada per BanSabadell Vida pel contracte de reassurança amb Swiss Re Europe en el tercer trimestre de 2017.

Les comissions netes pugen a 1.223,4 milions d'euros (1.127,8 milions d'euros sense considerar TSB) i creixen un 6,5% (10,3% sense considerar TSB) en termes interanuals. Aquest creixement es manifesta com a conseqüència del bon comportament tant de les comissions de serveis, que creixen un 11,5% (16,2% sense considerar TSB), com de les comissions de gestió d'actius, que creixen un 8,6% respecte de l'exercici anterior.

Els resultats per operacions financeres totalitzen 614,1 milions d'euros (504,5 milions d'euros sense considerar TSB), incloent-hi l'*early call* del *mortgage enhancement* de TSB en el segon trimestre. En l'exercici de 2016, els resultats per operacions financeres van ascendir a 609,7 milions d'euros (556,2 milions d'euros sense considerar TSB), i destaquen 109,5 milions d'euros per la venda de la totalitat d'accions de Visa Europe.

Els resultats nets per diferències de canvi pugen a 8,4 milions d'euros, respecte d'un import de 16,9 milions d'euros l'any 2016.

Els altres productes i les càrregues d'explotació totalitzen -227,0 milions d'euros (-211,3 milions d'euros sense considerar TSB), respecte d'un import de -226,9 milions d'euros (-209,1 milions d'euros sense considerar TSB) l'any 2016. Dins d'aquest epígraf, destaquen particularment les aportacions al Fons de Garantia de Dipòsits, que inclou l'aportació de TSB al Financial Services Compensation Scheme, per un import de -98,3 milions d'euros (-94,9 milions d'euros en l'exercici anterior), la prestació patrimonial per conversió d'actius per impostos diferits en crèdit exigible davant de l'Administració Tributària Espanyola per -54,7 milions d'euros (-57,0 milions d'euros en l'exercici anterior), l'aportació al Fons Nacional de Resolució per un import de -50,6 milions d'euros (-47,7 milions d'euros en l'exercici anterior) i la contribució a l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit (IDEC) per -28,1 milions d'euros (-27,6 milions d'euros en l'exercici anterior).

Les despeses d'explotació (personal i generals) de l'any 2017 pugen a 2.723,0 milions d'euros (1.793,6 milions d'euros sense considerar TSB), dels quals 59,3 milions d'euros van correspondre a conceptes no recurrents (15,8 milions d'euros sense considerar TSB). En l'exercici de 2016, les despeses d'explotació van totalitzar 2.663,3 milions d'euros (1.816,7 milions d'euros sense considerar TSB) i van incloure 87,1 milions d'euros de despeses no recurrents (49,3 milions d'euros sense considerar TSB). L'increment interanual correspon als costos extraordinaris de tecnologia de TSB ja previstos.

La ràtio d'eficiència de l'exercici de 2017 se situa en el 50,15% (42,10% sense considerar TSB) respecte del 48,68% (42,66% sense considerar TSB) de l'any 2016. Cal tenir en compte que el 2017 s'exclouen del marge brut els impactes de l'ingrés generat per l'*early call* del *mortgage enhancement* de TSB i la comissió neta cobrada per BanSabadell Vida pel contracte de reassurança amb Swiss Re Europe.

Com a resultat de tot el que s'ha exposat anteriorment, l'exercici de 2017 conclou amb un marge abans de dotacions de 2.612,1 milions d'euros (2.390,8 milions d'euros sense considerar TSB), respecte d'un import de 2.411,5 milions d'euros l'any 2016 (2.118,4 milions d'euros sense considerar TSB), fet que representa un increment del 8,3% (12,9% sense considerar TSB), principalment per la comissió neta cobrada per BanSabadell Vida pel contracte de reassegurança amb Swiss Re Europe.

El total de dotacions i deterioraments totalitzen -2.196,4 milions d'euros (-2.107,6 milions d'euros sense considerar TSB) respecte d'un import de -1.427,1 milions d'euros l'any 2016 (-1.399,0 milions d'euros sense considerar TSB). Aquest augment el 2017 és degut principalment als resultats extraordinaris generats per les recents transaccions corporatives que s'han destinat a incrementar dotacions.

Les plusvàlues per vendes d'actius pugen a 432,6 milions d'euros (35,1 milions d'euros en l'exercici anterior) i inclouen principalment la plusvàlua neta per la venda de Sabadell United Bank, la venda de Mediterráneo Vida i la venda del 100 % del capital d'HI Partners Holdco Value Added, S.A.U. per part de la filial Hotel Investment Partners, S.L. (HIP). En l'exercici de 2016, inclou principalment una plusvàlua bruta de 52 milions d'euros per la venda de la participació mantinguda a Dexia Sabadell.

Un cop aplicats l'impost sobre beneficis i la part del resultat corresponent a minoritaris, dona un benefici net atribuït al grup de 801,5 milions d'euros al tancament de l'any 2017, fet que suposa un increment del 12,8% respecte a l'exercici anterior. Sense considerar TSB, el benefici net atribuït al grup puja a 711,2 milions d'euros al tancament de 2017, un 33,9% per sobre del resultat obtingut en el mateix període de 2016.

2.4. Resultats per negocis

A continuació, es detallen les magnituds financeres principals associades a les unitats de negoci més rellevants del grup, d'acord amb la informació per segments descrita en la nota 39 d'aquests comptes anuals consolidats.

Negoci bancari Espanya

El benefici net al desembre de 2017 arriba als 1.566,1 milions d'euros, un increment interanual del 47,0% per l'increment del marge bàsic en un 3,8% i les vendes de negocis produïdes al llarg de l'any, si bé el marge brut del negoci també s'incrementa fins a arribar als 4.125,8 milions d'euros, de manera que representa un increment interanual del 8,1%.

El marge d'interessos és de 2.528,2 milions d'euros i creix un 0,6% respecte al mateix període de 2016.

Les comissions netes se situen en 1.075,9 milions d'euros, un 12,1% superior a l'any anterior a causa del bon comportament de comissions de serveis i de gestió d'actius.

El resultat d'operacions financeres i diferències de canvi se situa en 541,1 milions d'euros.

Les despeses d'administració i amortització se situen en -1.755,6 milions d'euros, un -1,5% menys que el mateix període de l'any passat.

Les provisions i els deterioraments arriben a -867,4 d'euros per les dotacions extraordinàries efectuades durant l'any.

Les plusvàlues per venda d'actius i altres resultats pugen a 383,7 milions d'euros, i recullen la plusvàlua per la venda de Mediterráneo Vida i Sabadell United Bank.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	2.528	2.513	0,6
Resultats pel mètode de la participació i dividends	313	82	279,9
Comissions netes	1.076	960	12,1
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	541	600	(9,8)
Altres productes/càrregues d'explotació	(332)	(340)	(2,4)
Marge brut	4.126	3.815	8,1
Despeses d'administració i amortització	(1.756)	(1.783)	(1,5)
Marge d'explotació	2.370	2.032	16,6
Provisions i deterioraments	(867)	(570)	52,2
Guanys/Pèrdues en baixa d'actius i altres	384	40	864,5
Resultat abans d'impostos	1.887	1.502	25,6
Impost sobre beneficis	(321)	(431)	(25,6)
Resultat després d'impostos	1.566	1.071	46,2
Resultat atribuït a la minoria	(0)	5	(106,7)
Resultat atribuït al grup	1.566	1.065	47,0
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	17,8%	19,4%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	39,1%	43,4%	
Ràtio de morositat (%)	5,7%	6,6%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	45,6%	43,2%	

Els préstecs i les bestretes a la clientela (sense ATA) se situen en 93.394 milions d'euros i creixen un 1,5% interanual.

Els recursos de clients en el balanç creixen un 3,0% interanual, amb un increment significatiu en comptes a la vista, i els recursos de fora del balanç creixen un 11,8% amb un fort creixement en fons d'inversió.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	142.521	130.092	9,6
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	93.394	92.059	1,5
Passiu	133.370	121.709	9,6
Recursos dels clients en el balanç	92.558	89.835	3,0
Finançament majorista mercat de capitals	20.168	20.930	(3,6)
Capital assignat	9.151	8.382	9,2
Recursos de clients fora del balanç	44.265	39.603	11,8
Altres indicadors			
Empleats	15.775	16.001	(1,4)
Oficines	1.880	2.119	(11,3)

Dins el negoci bancari a Espanya cal destacar els negocis més rellevants, sobre els quals es presenta informació de l'evolució dels resultats i magnituds principals.

Banca Comercial

La línia de negoci de més pes del grup és Banca Comercial, que centra la seva activitat en l'oferta de productes i serveis financers a grans i mitjanes empreses, pimes i comerços, particulars –banca privada, banca personal i mercats massius–, no residents i col·lectius professionals, amb un grau d'especialització que permet prestar atenció personalitzada als seus clients en funció de les seves necessitats, tant a través de l'expert personal de la seva xarxa d'oficines multimarca com mitjançant els canals habilitats per tal de facilitar la relació i l'operativitat a distància.

El benefici net al desembre de 2017 arriba als 886,0 milions d'euros, un increment interanual del 8,3% considerant les vendes de Mediterráneo Vida i Exel Broker, la comissió neta cobrada per BS Vida pel contracte de reassegurança amb Swiss Re Europe i per l'increment extraordinari de provisions i deterioraments. El marge brut de 3.202,4 milions d'euros s'incrementa un 9,4%. El marge bàsic de 3.120,2 milions d'euros s'incrementa un 2,2%, i a perímetre constant (sense considerar Mediterráneo Vida i Exel Broker) s'incrementa un 4,0%.

El marge d'interessos és de 2.278,9 milions d'euros i es queda estable respecte al mateix període de 2016. A perímetre constant creix un 1,7%.

El resultat pel mètode de la participació i dividends incorpora la comissió neta cobrada per BS Vida pel contracte de reassegurança amb Swiss Re Europe.

Les comissions netes se situen en 841,3 milions d'euros, un 10,5% superior a l'any anterior a causa del bon comportament de les comissions de comptes a la vista i targetes de crèdit.

El resultat d'operacions financeres i diferències de canvi recull els impactes de vendes de carteres de morosos.

Les despeses d'administració i amortització se situen en -1.467,6 milions d'euros, un -0,8% menys que el mateix període de l'any anterior.

Les provisions i els deterioraments arriben a -631,5 d'euros per les dotacions extraordinàries efectuades durant l'any.

La partida de guanys i pèrdues en baixa d'actius i altres incorpora les plusvàlues de Mediterráneo Vida i Exel Broker.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	2.279	2.292	(0,6)
Resultats pel mètode de la participació i dividends	304	52	484,6
Comissions netes	841	761	10,5
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	(37)	20	(285,0)
Altres productes/càrregues d'explotació	(185)	(198)	(6,6)
Marge brut	3.202	2.927	9,4
Despeses d'administració i amortització	(1.468)	(1.480)	(0,8)
Marge d'explotació	1.734	1.447	19,8
Provisions i deterioraments	(632)	(317)	99,4
Guanys/Pèrdues en baixa d'actius i altres	22	15	-
Resultat abans d'impostos	1.124	1.145	(1,8)
Impost sobre beneficis	(238)	(327)	(27,2)
Resultat després d'impostos	886	818	8,3
Resultat atribuït a la minoria	-	-	-
Resultat atribuït al grup	886	818	8,3
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	21,3%	18,2%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	45,0%	49,6%	
Ràtio de morositat (%)	6,4%	7,7%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	40,5%	39,7%	

La inversió creditícia neta creix un +0,5%; els recursos del balanç es queden estables, i els recursos fora del balanç, un +7,7%, principalment pel creixement en fons d'inversió.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	158.697	161.286	(1,6)
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	75.121	74.760	0,5
Passiu	154.718	156.922	(1,4)
Recursos dels clients en el balanç	79.475	79.543	(0,1)
Capital assignat	3.979	4.365	(8,8)
Recursos de clients fora del balanç	23.691	21.989	7,7
Altres indicadors			
Empleats	11.427	11.865	-
Oficines	1.868	2.105	-

Banca Corporativa

Banca Corporativa ofereix solucions financeres i d'assessorament a grans corporacions i institucions financeres nacionals i internacionals. Agrupa les activitats de banca corporativa, finançament estructurat i *trade finance & IFI*.

El benefici net al desembre de 2017 puja a 139,5 milions d'euros, un increment interanual del 7,7%, principalment pel descens en provisions i deterioraments. El marge brut de 302 milions d'euros s'incrementa un 1,0%, i sense les vendes registrades en el resultat d'operacions financeres el 2016, l'increment seria del 5,0%. El marge bàsic de 309,0 milions d'euros s'incrementa un 6,8%.

El marge d'interessos de 192,3 milions d'euros s'incrementa interanualment un 9,1%.

Les comissions netes se situen en 116,7 milions d'euros, un 3,5% per sobre de l'any anterior a causa de majors comissions en préstecs sindicats.

El resultat d'operacions financeres i diferències de canvi disminueix un -81,3% pel fet que el 2016 es van registrar resultats extraordinaris de vendes de carteres de préstecs.

Les despeses d'administració i amortització se situen en -33,5 milions d'euros i es queden estables respecte al mateix període de l'any passat.

Les provisions i els deterioraments arriben a -68,6 milions d'euros, fet que suposa una reducció del -13,7%.

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	192	176	9,1
Resultats pel mètode de la participació i dividends	-	-	-
Comissions netes	117	113	3,5
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	3	16	(81,3)
Altres productes/càrregues d'explotació	(10)	(6)	66,7
Marge brut	302	299	1,0
Despeses d'administració i amortització	(33)	(33)	-
Marge d'explotació	269	266	1,1
Provisions i deterioraments	(69)	(80)	(13,7)
Guanys/Pèrdues en baixa d'actius i altres	-	-	-
Resultat abans d'impostos	200	186	7,5
Impost sobre beneficis	(60)	(56)	7,1
Resultat després d'impostos	140	130	7,7
Resultat atribuït a la minoria	-	-	-
Resultat atribuït al grup	140	130	7,7
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	16,2%	15,4%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	11,1%	11,1%	
Ràtio de morositat (%)	4,1%	5,5%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	94,0%	75,5%	

La inversió creditícia neta disminueix un lleuger -0,9%; els recursos del balanç incrementen un 71% gràcies als comptes a la vista i dipòsits fixos, i els recursos fora del balanç, un +15,4% principalment per plans de pensions d'empreses.

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	15.879	13.255	19,8
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	8.773	8.850	(0,9)
Passiu	15.069	12.377	21,8
Recursos dels clients en el balanç	5.555	3.526	57,5
Capital assignat	810	878	(7,7)
Recursos de clients fora del balanç	623	540	15,4
Altres indicadors			
Empleats	140	150	-
Oficines	2	2	-

Mercats i Banca Privada

Mercats i Banca Privada ofereix i dissenya productes i serveis d'alt valor afegit, amb l'objectiu d'aconseguir una bona rendibilitat per al client, incrementar i diversificar la base de clients i assegurar la consistència dels processos d'inversió amb una anàlisi rigorosa i amb una gestió de qualitat reconeguda. Tot això portant el model de relació amb el client cap a la multicanalitat.

El benefici net al desembre de 2017 puja a 96,0 milions d'euros, cosa que suposa un increment interanual del 14,3%. El marge brut de 245,1 milions d'euros s'incrementa un 6,1%, i el marge bàsic de 245,8 milions d'euros s'incrementa un 9,8%.

El marge d'interessos de 57,8 milions d'euros s'incrementa interanualment un 28,9% pels bons resultats obtinguts en Tresoreria i Mercat de Capitals.

Les comissions netes se situen en 188 milions d'euros, un 5,6% superior a l'any anterior a causa de majors comissions en fons d'inversió i en valors.

Les despeses d'administració i amortització se situen en -105,4 milions d'euros i es redueixen un -6,3%.

Les provisions i els deterioraments arriben a -2,7 milions d'euros.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	58	45	28,9
Resultats pel mètode de la participació i dividendes	-	-	-
Comissions netes	188	178	5,6
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	1	10	(90,0)
Altres productes/càrregues d'explotació	(2)	(2)	-
Marge brut	245	231	6,1
Despeses d'administració i amortització	(105)	(112)	(6,3)
Marge d'explotació	140	119	17,6
Provisions i deterioraments	(3)	-	-
Guanys/Pèrdues en baixa d'actius i altres	-	-	-
Resultat abans d'impostos	137	119	15,1
Impost sobre beneficis	(41)	(35)	17,1
Resultat després d'impostos	96	84	14,3
Resultat atribuït a la minoria	-	-	-
Resultat atribuït al grup	96	84	14,3
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	38,2%	37,8%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	42,5%	47,8%	
Ràtio de morositat (%)	0,5%	1,4%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	71,0%	41,7%	

La inversió creditícia neta creix un +17,4%, concentrat en els clients cotutelats; els recursos de clients en el balanç baixen un -7,5% pel transvasament cap a productes de recursos de fora del balanç, que creixen un +22,4%, principalment pel creixement en fons d'inversió.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	8.858	9.210	(3,8)
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	2.175	1.853	17,4
Passiu	8.631	8.988	(4,0)
Recursos dels clients en el balanç	6.367	6.880	(7,5)
Capital assignat	227	222	2,3
Recursos de clients fora del balanç	17.213	14.064	22,4
Altres indicadors			
Empleats	531	533	-
Oficines	10	12	-

Negoci Bancari Regne Unit

El benefici net al desembre de 2017 arriba als 90,3 milions d'euros amb un descens interanual del -49,8% pel fet que el 2016 es compensaven les provisions i els deterioraments contra la pèrdua esperada constituïda en l'exercici preliminar de PPA (*purchase price allocation*) fins al quart trimestre. Tanmateix, el marge bàsic s'incrementa un 6,5% a tipus de canvi constant i sense *mortgage enhancement* (perímetre constant).

El marge d'interessos cau un -1,6% per l'evolució del tipus de canvi i l'*early call* del *mortgage enhancement*. A perímetre constant el creixement és del 10,4%.

Les comissions netes cauen un -24,0% principalment per les comissions pagades d'*aggregator accounts* en les comissions de serveis.

Els resultats d'operacions financeres inclouen el resultat de l'*early call* de la cartera de *mortgage enhancement*. El 2016 es va registrar la venda de les accions de Visa Europe.

El marge brut de 1.223,3 milions d'euros s'incrementa un 0,9%, i a perímetre constant creix un 7,3%.

Les despeses d'administració i amortització creixen un 9,0% i se situen en 1.002,0 milions d'euros pels costos extraordinaris de tecnologia previstos a TSB.

Provisions i deterioraments pugen a -88,8 milions d'euros, superiors a l'exercici anterior pel PPA de 2016.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	1.034	1.051	(1,6)
Resultats pel mètode de la participació i dividends	-	-	-
Comissions netes	96	126	(24,0)
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	110	54	104,5
Altres productes/càrregues d'exploació	(16)	(18)	(11,6)
Marge brut	1.223	1.213	0,9
Despeses d'administració i amortització	(1.002)	(919)	9,0
Marge d'exploació	221	293	(24,6)
Provisions i deterioraments	(89)	(28)	-
Guany/Pèrdues en baixa d'actius i altres	7	(4)	-
Resultat abans d'impostos	139	261	(46,7)
Impost sobre beneficis	(49)	(81)	(39,9)
Resultat després d'impostos	90	180	(49,8)
Resultat atribuït a la minoria	-	-	-
Resultat atribuït al grup	90	180	(49,8)
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	5,8%	8,0%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	79,5%	69,8%	
Ràtio de morositat (%)	0,4%	0,5%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	55,9%	52,7%	

El crèdit a la clientela net se situa en 35.501 milions d'euros, un 3,3% interanual pel fort creixement en hipoteques i malgrat l'*early call* de la cartera de *mortgage enhancement* produït al juny. A perímetre constant és del 14,2% respecte a l'exercici anterior.

Els recursos de clients en el balanç són de 34.410 milions d'euros i creixen un 0,2%. A perímetre constant el creixement és del 3,9%.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	48.145	43.720	10,1
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	35.501	34.361	3,3
Passiu	46.597	42.200	10,4
Recursos dels clients en el balanç	34.410	34.334	0,2
Finançament majorista mercat de capitals	1.920	3.882	(50,5)
Capital assignat	1.548	1.521	-
Recursos de clients fora del balanç	-	-	-
Altres indicadors			
Empleats	8.287	8.060	2,8
Oficines	551	587	(6,1)

Altres geografies

Està integrat principalment per Mèxic, oficines a l'exterior i oficines de representació que ofereixen tot tipus de serveis bancaris i financers de Banca Corporativa, Banca Privada i Banca Comercial.

El benefici net al desembre de 2017 arriba als 88,6 milions d'euros, i representa un descens interanual del -16,0% per la venda de Sabadell United Bank. Sense considerar aquesta venda, el benefici net creix un 25,4%.

El marge d'interessos de 292,7 milions d'euros baixa un -2,4%. Sense tenir en compte la venda de Sabadell United Bank, el creixement és del 21,8%, principalment pel creixement de Mèxic.

Les comissions netes retrocedeixen un -22,4%, per comissions inferiors de valors i fons d'inversió a BS Andorra i menys operacions de banca corporativa a Mèxic.

El marge brut de 358,0 milions d'euros disminueix un -9,1%. Sense tenir en compte la venda de Sabadell United Bank, el marge creix un 9,9%.

Les despeses d'administració i amortització baixen un -0,4%. Sense tenir en compte la venda de Sabadell United Bank, s'incrementen un 22,3%, principalment per les despeses d'expansió a Mèxic.

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	293	300	(2,4)
Resultats pel mètode de la participació i dividends	3	3	(2,0)
Comissions netes	50	64	(22,4)
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	9	23	(60,1)
Altres productes/càrregues d'explotació	3	3	-
Marge brut	358	394	(9,1)
Despeses d'administració i amortització	(205)	(206)	(0,4)
Marge d'explotació	153	188	(18,7)
Provisions i deterioraments	(24)	(29)	(14,6)
Guanys/Pèrdues en baixa d'actius i altres	1	(0)	-
Resultat abans d'impostos	130	160	(18,5)
Impost sobre beneficis	(37)	(54)	(31,1)
Resultat després d'impostos	93	105	(12,1)
Resultat atribuït a la minoria	4	(0)	-
Resultat atribuït al grup	89	105	(16,0)
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	8,8%	13,2%	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	54,5%	49,1%	
Ràtio de morositat (%)	0,9%	0,5%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	113,0%	174,8%	

La inversió creditícia neta se situa en 8.836 milions d'euros, un -26,9% a causa de la venda de Sabadell United Bank. Sense tenir en compte Sabadell United Bank, la inversió creix un 9,2% pel negoci de Mèxic.

Els recursos de clients en el balanç són de 5.024 milions d'euros i baixen en un -44,9% per la venda de Sabadell United Bank. Sense considerar Sabadell United Bank, els recursos disminueixen un -3,8%. Els recursos de fora del balanç de 1.033 milions d'euros creixen un 4,5%.

	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	15.298	20.740	(26,2)
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	8.836	12.083	(26,9)
Exposició immobiliària (net)	23	22	3,5
Passiu	14.431	19.629	(26,5)
Recursos dels clients en el balanç	5.024	9.116	(44,9)
Capital assignat	866	1.111	(22,0)
Recursos de clients fora del balanç	1.033	988	4,5
Altres indicadors			
Empleats	765	1.059	(27,8)
Oficines	42	61	(31,1)

Transformació d'Actius Immobiliaris

Gestiona de manera transversal el risc irregular i l'exposició immobiliària, a més d'establir i implementar l'estratègia de participades immobiliàries, entre les quals destaca Solvia.

El benefici net al desembre de 2017 arriba als -943,4 milions d'euros, afectat per les provisions extraordinàries del trimestre anterior.

El marge d'interessos és -52,1 milions d'euros, inferior que l'any anterior per la caiguda de la cartera creditícia en *run-off*.

Els resultats d'operacions financeres recullen els impactes de vendes de carteres de morosos.

El marge brut se situa en 30,1 milions d'euros, un descens de -38,4%, inferior a l'any anterior.

Les despeses d'administració i amortització creixen un 7,6% interanual i se situen en -162,7 milions d'euros per l'expansió del *servicer* i l'increment en la cartera d'hotels que gestionava Hotel Investment Partnership.

Provisions i deterioraments pugen a 1.215,8 milions d'euros pels deterioraments extraordinaris realitzats.

El resultat per vendes se situa en -14,1 milions d'euros i millora una 85,4% respecte a l'exercici anterior. En els dos últims trimestres de l'any s'han registrat beneficis de 8,5 i de 5,1 milions d'euros per la venda d'immobles respectivament.

Plusvàlues per venda d'actius recull aquest trimestre principalment la venda de la filial HI Partners Holdco Value Added d'Hotel Investment Partners.

En milions d'euros

	2017	2016	Variació (%) interanual
Marge d'interessos	(52)	(26)	98,8
Resultats pel mètode de la participació i dividends	(1)	(1)	(49,9)
Comissions netes	2	(1)	-
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	(37)	(50)	(25,7)
Altres productes/càrregues d'explotació	118	128	(7,6)
Marge brut	30	49	(38,4)
Despeses d'administració i amortització	(163)	(151)	7,6
Marge d'explotació	(133)	(102)	29,5
Provisions i deterioraments	(1.216)	(801)	51,9
Resultats per vendes	(14)	(96)	(85,4)
Guany/Pèrdues en baixa d'actius i altres	41	-	-
Resultat abans d'impostos	(1.307)	(903)	44,8
Impost sobre beneficis	364	263	38,3
Resultat després d'impostos	(943)	(640)	47,5
Resultat atribuït a la minoria	-	-	-
Resultat atribuït al grup	(943)	(640)	47,5
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	-	-	
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	-	-	
Ràtio de morositat (%)	32,2%	31,7%	
Ràtio de cobertura de dubtosos (%)	49,9%	54,2%	

Continua la bona gestió d'actius immobiliaris; la inversió creditícia neta baixa un -42,0% interanual, i l'exposició immobiliària neta es redueix en un -28,5%.

El finançament intragrup se situa en 12.627 milions d'euros, un -10,2% inferior a l'exercici anterior.

En milions d'euros			
	2017	2016	Variació (%) interanual
Actiu	15.384	17.956	(14,3)
Crèdit a la clientela (net) sense adquisició temporal d'actius	3.865	6.663	(42,0)
Exposició immobiliària (net)	3.372	4.716	(28,5)
Passiu	13.728	15.886	(13,6)
Recursos dels clients en el balanç	104	172	(39,7)
Finançament intragrup	12.627	14.057	(10,2)
Capital assignat	1.656	2.069	(20,0)
Recursos de clients fora del balanç	27	15	83,0
Altres indicadors			
Empleats	1.018	825	23,4
Oficines	-	-	-

3 - QÜESTIONS RELATIVES AL MEDI AMBIENT I ALTRES QÜESTIONS SOCIALS

3.1.- Qüestions relatives al medi ambient

Polítiques, compromisos i aliances mediambientals

Banc Sabadell disposa d'una política ambiental que emmarca el seu compromís amb el medi ambient i la lluita contra el canvi climàtic. Aquesta política se centra a minimitzar els impactes ambientals dels processos, instal·lacions i serveis inherents a l'activitat, a gestionar adequadament els riscos i les oportunitats relatives al negoci, i també a promoure el compromís mediambiental de les persones amb què el banc es relaciona.

En aquest sentit, el banc també està adherit a diverses iniciatives i compromisos globals:

- Signant del Pacte Mundial de les Nacions Unides en el compromís de mantenir un enfocament preventiu que afavoreixi el medi ambient, fomentar les iniciatives que promoguin més responsabilitat ambiental i afavorir el desenvolupament de tecnologies respectuoses amb el medi ambient.
- Signant dels Principis de l'Equador: incorporació de riscos ambientals i socials (ESG, Environmental, Social and Governance) en el finançament de grans projectes.
- Signant del Carbon Disclosure Project (CDP): compromís d'acció contra el canvi climàtic i la publicació anual de l'inventari d'emissions corporatives verificades per un auditor extern d'acord amb la norma ISAE 3000.
- Adherit a la categoria de gestió d'actius als Principis d'Inversió Responsable (PRI, Principles for Responsible Investment) de les Nacions Unides: inclusió de criteris ambientals, socials i de bon govern en les polítiques i pràctiques d'inversió.
- Inclòs en els índexs borsaris de sostenibilitat, FTSE4Good Index Series, dissenyats per valorar el rendiment de les empreses que consoliden pràctiques ambientals, socials i de governança (ESG), mesurant, entre d'altres aspectes, l'evolució dels productes d'inversió sostenible.
- Sis seus corporatives certificades segons la norma internacional de sistemes de gestió ambiental (SGA) ISO 14001. El sistema de gestió ambiental està adaptat per a la resta del grup.
- Certificació LEED NC (Leadership in Energy & Environmental Design for New Construction) amb qualificació OR d'edificació sostenible obtinguda per a la seu corporativa de Sant Cugat del Vallès.
- Soci del programa europeu Greenbuilding, *partner* del programa europeu Greenbuilding per l'edificació sostenible del centre logístic i arxiu general del grup a Polinyà.
- Soci col·laborador de l'Associació de Productors d'Energia Renovable i membre de l'Associació Eòlica Espanyola.

Principals àmbits d'actuació mediambiental i la seva aplicació en la lluita contra el canvi climàtic

Des de les diferents àrees de l'organització, Banc Sabadell fa front als objectius i compromisos amb el medi ambient, contribuint a la lluita contra el canvi climàtic. En l'àmbit operatiu, les actuacions globals del grup es regeixen per les lleis relatives a la protecció del medi ambient, la seguretat i la salut del treballador. Durant l'exercici, Banc Sabadell no ha estat sancionat amb multes o sancions per incompliment de la legislació i normativa ambientals. En aquest sentit, Banc Sabadell tampoc no ha tingut reclamacions sobre impactes mediambientals.

A continuació, es detallen els principals resultats per àmbit d'actuació.

Línies de negoci que incideixen en el medi ambient

Banc Sabadell impulsa el desenvolupament d'un model energètic més sostenible a través del finançament de projectes i inversió directa en energia renovable.

Pel que fa al finançament, la cartera del banc comprèn des de projectes de generació d'energia renovable (eòlica, fotovoltaica, solar tèrmica, biomassa) fins a projectes de biocarburant, en els quals s'inclou assessorament i mediació, i el finançament d'instal·lacions d'eficiència energètica a través de productes de rènting que permeten finançar tant projectes d'enllumenat públic com instal·lacions de calderes de biomassa i instal·lacions de cogeneració.

Una altra línia de negoci relacionat amb la sostenibilitat i en creixement és el rènting de vehicles sostenibles (emissió inferior o igual a 120 grams de CO₂/km).

En relació amb la inversió, Banc Sabadell inverteix directament en capital de projectes de generació energètica mitjançant fonts renovables. Aquesta activitat es duu a terme, sobretot, a través de la filial participada al 100% Sinia Renovables. Així, des de 2016 i fins a 2019, Sinia Renovables ha iniciat un nou cicle inversor de 150 milions d'euros en capital per a aquest tipus d'actius seguint l'estratègia d'internacionalització del banc i preveient inversions a Espanya, Mèxic, el Regne Unit i altres països LATAM.

Principis de l'Equador (finançament de projectes estructurats i préstecs corporatius)

Des de 2011 Banc Sabadell està adherit als Principis de l'Equador, marc voluntari en la gestió del risc de crèdit, coordinat amb la Corporació Financera Internacional (IFC), agència que depèn del Banc Mundial, que té per objecte determinar, avaluar i gestionar els riscos ambientals i socials en les operacions de finançament de projectes estructurats i préstecs corporatius.

En aquesta línia, l'entitat continua amb l'aplicació voluntària dels Principis de l'Equador per a tots els nous projectes de finançament estructurat d'un import superior o igual a 10 milions de dòlars i préstecs corporatius a partir de 100 milions de dòlars. Així mateix, els projectes es categoritzen en funció del seu nivell de risc i impacte ambiental i social en A, B o C, que segueix l'estàndard desenvolupat per l'IFC. En tots aquells de categoria A i B es fa una avaluació social i ambiental revisada per un expert independent en què, a més d'abordar els riscos i impactes, es consideren les mesures per minimitzar, mitigar i compensar de manera adequada.

Anualment, Banc Sabadell publica un detall de cada un dels projectes vinculats als Principis de l'Equador, els quals són consultables a través de la pàgina web.

Infraestructura pròpia: sistema de gestió ambiental i mesures d'ecoeficiència

Banc Sabadell identifica de manera periòdica els aspectes significatius relatius a les seves instal·lacions per tal de minimitzar i mitigar possibles impactes ambientals. Any rere any es treballa en la millora de l'ecoeficiència de les instal·lacions i en la reducció de l'impacte ambiental del servei prestat als clients, en línia també amb la lluita contra el canvi climàtic. Així mateix, durant l'exercici, s'han continuat duent a terme els plans per al tractament de residus, el reciclatge de consumibles i l'estalvi d'energia.

En relació amb els sistemes de gestió i el seu respectiu marc d'aplicació, l'entitat disposa d'un sistema de gestió ambiental (SGA) implantat des de 2006 que segueix l'estàndard mundial ISO 14001:2004. Es disposa de sis seus certificades sota aquesta norma, i el sistema de gestió ambiental està adaptat per a la resta de centres de treball a Espanya.

Pel que fa a la infraestructura pròpia, tot seguit es detallen les principals línies d'actuació.

Reducció de les emissions de Co₂

- Inventari d'emissions de CO₂: el 2017 s'ha assolit una reducció del 94,71% d'aquestes emissions principalment per la contractació i el manteniment d'energia elèctrica amb origen renovable.

Gestió energètica

- Consum energètic elèctric: el consum total d'energia elèctrica a Espanya de l'exercici de 2017 ha disminuït un 8% (i s'han arribat als 82.824 MWh el 2017). Cal destacar que, en aquest exercici, el consum elèctric total del banc amb origen renovable ha estat d'un 99,96%, gràcies principalment al fet que es continua amb la contractació de Nexus Renovables, que subministra, amb garantia d'origen 100% renovable, un 99,93% del total de l'energia elèctrica consumida pel banc. Entre les actuacions principals, destaquen el fet de disposar d'un sistema centralitzat d'il·luminació i climatització; en àrees concretes dels centres corporatius s'han implantat sistemes d'il·luminació per detecció de presència i llums LED (*light emitting diode*), i les instal·lacions de climatització disposen de recuperació d'energia.

Gestió i reducció d'altres consums

- Consum de paper: servei 24 hores per a clients a través de canals remots i plataformes digitals, l'ús comercial de tauletes digitalitzadores que permeten capturar la signatura del client i l'ús de paper convencional que disposa dels certificats de producció sense clor, FSC (Forest Stewardship Council).
- Consum d'aigua: el consum d'aigua del grup en l'àmbit nacional es limita a un ús sanitari i de reg d'algunes zones enjardinades.

Gestió de residus

L'entitat manté un conjunt d'iniciatives per fomentar el reciclatge de paper, sistemes de recollida selectiva d'envasos, matèria orgànica i piles, reciclatge de tòners usats i la gestió dels seus residus tecnològics a través de gestors autoritzats.

A més a més, el material informàtic o el mobiliari en bon estat, sobrant d'oficines o de centres de treball en procés de tancament o fusió, és donat a ONG i a entitats sense ànim de lucre locals.

Pel que fa a la gestió de les aigües residuals, totes les instal·lacions i els centres de treball estan connectats a la xarxa de sanejament públic.

Contaminació i efectes sobre la salut i seguretat

La totalitat de les activitats de Banc Sabadell es duen a terme en entorns urbans. Així mateix, la totalitat dels residus generats per Banc Sabadell són gestionats per gestors externs de residus autoritzats.

Sensibilització ambiental

En l'àmbit de la formació i sensibilització ambiental, tota la plantilla té a la seva disposició un curs de formació en línia, obligatori per als empleats de les seues corporatives certificades. Des de la plataforma interna BS Idea, els empleats fan aportacions i suggeriments per millorar diferents àrees de l'organització, incloent-hi aspectes ambientals i lluita contra el canvi climàtic. Alguns exemples d'idees de sostenibilitat són les aportacions en l'estalvi total o parcial de paper i la digitalització (firma digital, contractes, informes virtuals, etc.), estalvi d'energia (implementació de panells solars en centres corporatius, etc.), o bé l'ampliació de vehicles elèctrics per a empleats (rènting, subvenció en compra, etc.). Es promou l'ús de la plataforma interna de cotxe compartit (*car pooling*).

En aquest sentit, també es fomenten les reunions per videoconferència, l'ús de videoconferència personal, pilots de teletreball, així com també la utilització de les comunitats virtuals per àmbits com el de l'aprenentatge i la formació contínua.

Cadena de valor

Banc Sabadell fa partícips tots els seus proveïdors de la política ambiental del grup i incorpora la responsabilitat ambiental i social en la seva cadena de subministrament mitjançant diferents mecanismes.

En els processos de compra en l'àmbit del grup, es valoren positivament les ofertes de proveïdors que disposen de certificacions ISO 9001, ISO 14001/EMAS i/o EFQM.

El contracte bàsic de Banc Sabadell amb proveïdors inclou clàusules ambientals, de respecte als drets humans i als deu principis del Pacte Mundial, així com l'acceptació del codi de conducta per a proveïdors. En especial, s'inclouen requisits ambientals en les especificacions dels productes o serveis que tenen un impacte ambiental significatiu.

3.2.- Altres qüestions socials

criteris socials i ambientals en les línies d'inversió i finançament

Des de 2011 Banc Sabadell està adherit als Principis de l'Equador, marc voluntari internacional de polítiques, normes i guies que té per objecte determinar, avaluar i gestionar els riscos ambientals i socials en els projectes de finançament (vegeu l'apartat anterior).

Així mateix, tota la xarxa d'oficines disposa d'informació de suport per a l'avaluació del risc ambiental relacionat amb el sector o l'activitat de les empreses analitzades. Aquesta avaluació també s'inclou en l'expedient de les operacions i influeix en la presa de decisions.

En matèria d'inversió, tant l'entitat gestora de fons de pensions BanSabadell Pensiones, EGFP, S.A., com, des de 2016, Aurica Capital, societat de capital de risc amb participacions en companyies espanyoles amb projectes de creixement en el mercat exterior, estan adherides als Principis d'Inversió Responsable en la categoria de gestió d'actius. Aquests principis inclouen criteris socials, ambientals i de bon govern en les polítiques i pràctiques de gestió.

Banc Sabadell fomenta la inversió responsable i ofereix als seus clients addicionalment productes d'estalvi i inversió que contribueixen a projectes solidaris com ara el Fondo de Inversión Sabadell Inversión Ética y Solidaria, F.I., la societat d'inversió Sabadell Urquijo Cooperación, S.I.C.A.V, S.A., el pla de pensions BS Ético y Solidario, P.P. i el pla de pensions BanSabadell 21, F.P., així com als seus empleats a través del fons de pensions G.M. PENSIONES, F.P.

Habitatge i inclusió financera

Banc Sabadell gestiona, a través de Sogeviso (Solvía Gestora d'Habitatge Social), la problemàtica social de l'habitatge per tal d'abordar, de manera responsable, les situacions d'exclusió social dels seus clients hipotecaris més vulnerables.

En el seu segon any, Sogeviso continua incorporant a tots els nous lloguers socials el contracte social, un servei que ofereix un acompanyament específic per part d'un gestor social, adreçat a clients en risc d'exclusió. Aquest servei es vertebra, d'una banda, a través de la inserció laboral, connectant els clients en risc de vulnerabilitat amb els serveis públics i apoderant-los a través d'accions formatives, preparació d'entrevistes i *coaching* per obtenir una feina, i, de l'altra, mitjançant la col·laboració amb l'administració pública i les entitats del tercer sector. En aquest marc, el contracte social ja presenta una cobertura del 48% del parc total de lloguer social del banc.

Així mateix, el 2017 ha significat l'assentament del programa JoBS (inserció laboral), que des del seu inici a l'octubre de 2016 i fins al tancament de l'exercici ha registrat 2.464 persones beneficiàries, de les quals 646 han trobat feina. A més, a través d'aquest programa s'han signat tres convenis amb empreses de diferents sectors com ara Manpower, Mullor i Fundació Formació i Treball.

També, durant el 2017, amb l'objectiu de limitar els efectes del sobreendeutament i facilitar la recuperació dels deutors en risc d'exclusió social, el banc ha reiterat el seu compromís amb el Codi de bones pràctiques bancàries, i ha aprovat 198 operacions de reestructuració del deute hipotecari. A més i de manera voluntària, el banc ha fet 2.592 dacions en pagament.

Des de 2013, Banc Sabadell està adherit al Conveni del Fons Social de l'Habitatge (FSV), i hi ha contribuït amb 400 habitatges destinats majoritàriament a clients procedents de dacions o adjudicacions produïdes a partir de gener de 2008.

A més a més, el banc també té cedits 101 immobles a 48 institucions i fundacions diferents sense ànim de lucre, orientades a donar suport als col·lectius socials més desfavorits.

4.- INFORMACIÓ SOBRE RECURSOS HUMANS

Recursos Humans té com a missió donar suport a la transformació de l'organització des de les persones, formant part del dia a dia del negoci i del seu creixement. L'objectiu clau és maximitzar la creació de valor dels professionals que formen part de Banc Sabadell mitjançant el desenvolupament del seu talent, la gestió de les seves expectatives i el màxim aprofitament de les seves capacitats.

Durant el 2017 s'ha transformat l'estructura de la Direcció de Recursos Humans, amb l'objectiu d'enfortir i orientar la seva acció als grans reptes en la gestió del capital humà sota el pròxim pla estratègic:

- Planificació i anticipació a les necessitats futures de l'entitat en matèria de persones.
- Gestió proactiva orientada a la millora del capital humà.
- Evolució de la cultura i millora de la satisfacció dels empleats.

Dades bàsiques de personal

Nombre d'empleats i empleades

	2017	2016
Plantilla mitjana equivalent	26.171	26.022
Plantilla nacional en la data de tancament	16.764	16.771
Plantilla en la data de tancament	25.845	25.945
Rotació (%) (*)	1,57%	0,92%
Absentisme (%) (**)	2,71%	2,60%
Hores de formació per empleat (***)	32,98	32,68

La plantilla mitjana equivalent es calcula partint de la mitjana d'empleats en la data de tancament de cada mes.

(*) Rotació no desitjada: nombre de baixes i excedències voluntàries sobre la mitjana de plantilla x 100.

(**) L'índex fa referència a l'absentisme (jornades perdudes / jornades existents x 100).

(***) Sobre la plantilla nacional.

Nombre d'empleats i empleades

	Homes	Dones	Total
Plantilla nacional	8.275	8.489	16.764
Plantilla internacional	3.192	5.889	9.081
Distribució per gènere (%)	44,4%	55,6%	100,0%
Edat mitjana (*)	43,18	42,47	43,04
Antiguitat mitjana	16,14	15,78	16,19

Les dades s'han calculat sobre la plantilla del grup.

(*) Només es contracten persones de més de 18 anys.

Nombre d'empleats i empleades

	Homes	Dones	Total
Administratius	999	3.487	4.486
Tècnics	9.980	10.734	20.714
Direcció	488	157	645
Total	11.467	14.378	25.845

Les dades s'han calculat sobre la plantilla del grup.

Polítiques i principis de gestió de recursos humans

Els pilars de la política de recursos humans i de la política d'ètica i drets humans són el respecte per la dignitat de la persona, una retribució justa i competitiva, informació veraç i transparent i la cooperació duradora, d'acord amb els estàndards de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

Política de selecció

Banc Sabadell disposa d'un procés de selecció de personal que garanteix l'aplicació de criteris objectius basats en la professionalitat i en l'adequació de les persones als llocs de treball i potencial de desenvolupament a l'empresa. El grup procura el màxim desenvolupament professional dels seus empleats, i fomenta l'esperit de superació i el reconeixement del seu esforç personal. Aquest compromís mutu es materialitza en el Codi de conducta del grup Banc Sabadell.

Al llarg d'aquest any 2017 s'ha estat treballant en diferents accions i projectes encaminats a reforçar i millorar el servei d'atracció i selecció del talent per afrontar més volum de contractació, nous perfils i la dispersió geogràfica. Aquests són els factors que demanen reformular i actualitzar els procediments, habilitats, capacitats i tecnologies utilitzades per atraure els millors candidats i oferir-los una experiència positiva.

En aquest sentit, a fi de dinamitzar el servei de selecció interna, de donar oportunitats de creixement professional i afavorir la mobilitat interna dels empleats i empleades del grup, s'han pres les mesures següents:

- Gestió proactiva de la mobilitat dels empleats. S'han llançat diferents iniciatives i projectes per acompanyar i reubicar internament professionals de Banc Sabadell a través de plans com el d'Ocupabilitat. Actualment, el Pla d'Ocupabilitat compta amb 160 participants.
- Comunicació i visibilitat del procés de selecció interna a l'empleat: s'ha participat en diferents *workshops* i sessions per presentar-lo i s'ha llançat un web específic sobre oportunitats professionals. D'aquesta manera s'ha donat a conèixer el procés en més detall per garantir-ne el coneixement i fomentar-hi la participació.

En l'exercici de 2017 s'han cobert 432 vacants, 280 internament i 152 externament.

Aquest any s'ha treballat en la consolidació dels programes de talent jove (Internship, Young Talent i Talent Graduate Programmes). Assegurant la integració, participació i formació dels empleats d'aquests col·lectius en la nostra organització a través d'un seguiment sistemàtic i permanent juntament amb els seus tutors i mentors.

Aquest any s'han incorporat 142 joves mitjançant aquests programes.

Així mateix, aquest any s'ha fet un gran esforç per estar present en els principals fòrums per atreure talent jove i estrènyer i reforçar la relació amb universitats i escoles de negoci considerades clau per a Banc Sabadell. S'ha participat en diferents activitats com ara sessions de *networking*, *stand* i presentacions a estudiants: AFI, BGSE, CUNEF, Deusto, ESADE, JOBarcelona, UEM, UPC i IDEC, entre d'altres.

A més a més, totes aquestes accions han redundat en una millora en els indicadors de reputació externa, i ha destacat l'èxit d'assolir, novament, una posició en el Top 25 de Merco Personas (21), un monitor de gran reputació a Espanya per mesurar l'atractiu com a ocupador.

Política d'igualtat, conciliació i integració

A Banc Sabadell es garanteix la igualtat de gènere i la igualtat d'oportunitats en totes les àrees d'actuació que afecten els seus treballadors i treballadores: selecció, formació, promoció i desenvolupament professional, retribució salarial, conciliació de la vida laboral amb la familiar i/o personal, etc. Aquests principis estan recollits en el Pla d'Igualtat, en la política de recursos humans i en el Codi de conducta del grup Banc Sabadell.

Igualtat

Amb el ferm compromís del banc, i seguint amb l'objectiu fixat en el Pla d'Igualtat que es va signar amb la representació dels treballadors i treballadores l'any 2010 (renovat al juny de 2016), aquest any han aconseguit una promoció 170 dones, que suposen un 37,8% de l'objectiu que es va acordar assolir el 2020 (450 promoció en l'àmbit nacional).

Així mateix, cal destacar l'èxit respecte a l'Acord de col·laboració amb el Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, signat el 2014, que fixa un objectiu del 18% de dones en posicions directives el 2018. Aquest objectiu ha estat superat amb èxit abans de la data indicada amb un 22,27% de dones en posicions directives en l'àmbit nacional.

El nou Pla d'Igualtat, igual que el seu predecessor, té com a objectiu evitar qualsevol tipus de discriminació laboral entre dones i homes a l'empresa, i estableix noves línies d'actuació, amb sistemes perfeccionats de seguiment i avaluació d'objectius, en totes les àrees d'actuació de recursos humans.

	2017	2016
Promoció que són dones	50,35%	53,77%
Dones en llocs de direcció	24,34%	23,88%

Les dades s'han calculat sobre la plantilla del grup.

Diversitat i integració

El grup fomenta qualsevol tipus de diversitat i aposta per la integració de tots els seus col·laboradors i col·laboradores en l'àmbit laboral amb processos de selecció i desenvolupament professional orientats a la no discriminació.

El grup estableix accions d'adequació del lloc de treball en els casos de diversitat funcional que ho requereixin, d'acord amb els protocols d'especial sensibilitat del servei de medicina del treball. A més a més, l'entitat ofereix acompanyament en la sol·licitud de tràmits i gestions en l'àmbit municipal, autonòmic o estatal, que ajudin a millorar el benestar social d'aquest col·lectiu més enllà de l'àmbit estrictament professional. En compliment de la Llei general de la discapacitat, s'apliquen mesures alternatives per la via de contractació de serveis o subministraments amb centres especials d'ocupació.

El nombre d'empleats del grup amb alguna discapacitat al desembre de 2017 ha estat de 253 (al tancament de l'exercici de 2016 pujaven a 263).

La diversitat funcional no és l'única diversitat que es gestiona de manera diferencial en el grup. Les polítiques orientades al màxim aprofitament del talent multigeneracional han agafat un protagonisme especial durant l'últim any, a causa de l'evolució de la piràmide d'edat del grup.

En aquest sentit, s'ha dut a terme un exhaustiu estudi de la realitat generacional de la plantilla; s'ha identificat la complexitat d'experiències, habilitats, capacitats i formació de cadascuna de les generacions que la formen, i s'han dissenyat propostes de millora que tinguin en consideració els seus principals interessos, necessitats, expectatives i inquietuds.

Conciliació de la vida laboral i familiar

Els treballadors i treballadores tenen a la seva disposició un conjunt de beneficis socials pactats pel grup i els representants sindicals en l'acord sobre mesures de conciliació de la vida familiar i personal amb la laboral. Tots aquests beneficis han estat comunicats a la totalitat de la plantilla i estan recollits en el web intern de l'empleat, de manera que són àmpliament coneguts pels treballadors i treballadores, que els sol·liciten i en gaudeixen des de fa temps.

Els beneficis inclouen reducció de jornada (retribuïda, no retribuïda, per lactància), excedències (per maternitat, per cura de familiars), permisos especials (per estudis, per motius personals, per adopció internacional), ampliació de la llicència per naixement de fill i flexibilitat horària.

Així mateix, el grup ofereix un ampli ventall de mesures orientades a millorar la conciliació de la vida laboral i familiar i/o personal de la seva plantilla, mitjançant la contractació de serveis o compra de productes a través del portal per a empleats, que els ofereix no tan sols un estalvi econòmic, sinó també de temps, ja que reben els productes en el seu lloc de treball i s'estalvien el desplaçament o fer la gestió fora de l'horari laboral. I l'oferta de serveis per facilitar les seves gestions personals al personal de serveis centrals.

El 2017 s'han activat noves mesures de flexibilitat i millora de la conciliació familiar, entre les quals destaquen la possibilitat de comprar dies addicionals de vacances o el desplegament progressiu del teletreball.

Política de compensació

Durant el 2017 la política de compensació ha recollit els últims requeriments normatius en matèria de retribució, i s'ha establert:

- Política de remuneració del grup
- Política de remuneració a Espanya
- Política d'identificació i remuneració del col·lectiu identificat
- Política de remuneració de l'alta direcció

El model de compensació de Banc Sabadell es fonamenta en els principis d'equitat interna, competitivitat externa, transparència, diferenciació, flexibilitat, senzillesa, confidencialitat i comunicació, tal com s'estableix en la política de recursos humans.

La política de compensació es basa en el nivell de responsabilitat del càrrec i en l'evolució professional de cada persona. En aquesta línia s'estableixen les pràctiques d'increments de retribució fixa i retribució variable. El percentatge d'empleats de la plantilla nacional amb opció a remuneració variable és del 87,1% al desembre de 2017 (88,47% al tancament de l'exercici de 2016).

El banc ofereix als seus empleats un altre tipus de beneficis socials, entre els quals hi ha la concessió de préstecs a interès zero, beques de formació i d'ajuda escolar per als fills.

En aquest sentit, destaca el llançament, a l'octubre, d'un portal anomenat 'Els meus beneficis', en què tots els empleats i empleades amb el conveni de banca poden visualitzar, de manera personalitzada, tota la seva oferta de beneficis, amb una indicació de si ja n'estan gaudint o no.

Política de riscos laborals

El grup assumeix una política preventiva de millora contínua de les condicions de treball i salut dels empleats del grup.

D'acord amb la legislació vigent, el banc disposa d'un pla de prevenció que inclou les seves activitats preventives. Cada any es publica una memòria de les activitats preventives dutes a terme a l'empresa. La memòria està disponible en el web intern de l'empleat i en el web corporatiu.

Es duu a terme una avaluació inicial de riscos laborals per a cada nou centre de treball i en cas de reformes o modificacions. Així mateix, quan ha transcorregut un període des de la realització de l'avaluació, en totes les instal·lacions s'avaluen tant els llocs individuals de treball com les zones comunes, les instal·lacions i aspectes com ara temperatura, il·luminació, etc.

La totalitat del personal del grup i les noves incorporacions reben informació sobre prevenció de riscos laborals i fan la formació obligatòria de seguretat i salut a la feina a través d'un curs en línia. La formació es completa amb publicacions, fitxes d'ergonomia, manuals d'equips de treball, relacionades amb els riscos propis de l'activitat del banc.

Desenvolupament de les persones

Nou model d'aprenentatge

Aquest any 2017, el grup ha continuat donant impuls al model d'aprenentatge de l'entitat, llançat el 2016, amb la consolidació del Sabadell Campus i les seves diferents escoles i espais. Un projecte en què es materialitzen els eixos del model de formació de Banc Sabadell, basats en la innovació, la personalització de la formació, l'alineament al negoci i l'eficiència.

En aquest exercici la notorietat del Sabadell Campus ha crescut enormement amb més de 137.000 sessions en línia a què han accedit els empleats.

	2017	2016
Empleats que han rebut formació (%)	89%	98%
Inversió en formació per empleats (euros)	591,2	371,8

Les dades són d'abast nacional.

Consolidació de l'espai digital

Sabadell Campus posa a disposició de tots els seus empleats un espai de desenvolupament d'habilitats digitals que pretén ajudar a la transformació digital de tots els professionals de Banc Sabadell i que està tenint un gran èxit i participació.

Creixement de l'Escola Comercial

L'Escola Comercial, amb orientació total de la seva oferta formativa als reptes de la xarxa comercial, ha incrementat els seus continguts i temàtiques. Han accedit a aquesta escola més d'11.000 empleats.

Enfortiment de l'Escola de Management

L'Escola de Management és l'espai del Sabadell Campus on es poden trobar continguts orientats per assolir reptes professionals i personals mitjançant el desenvolupament de les habilitats, i és l'espai a què més accedeixen els empleats (més de 9.500 empleats aquest 2017).

A més, l'escola ha continuat impulsant el programa PCM, en què s'ha inclòs *networking* amb directius i foment de projectes, amb la finalitat que els guanyadors es puguin implantar en el banc.

Obertura de totes les aules de l'Escola Tècnica i Financera

L'Escola Tècnica i Financera té la missió de millorar la cultura financera de l'entitat, ofereix una oferta formativa especialitzada i posa a disposició de tots els empleats una oferta atractiva de continguts i metodologies d'aprenentatge.

Oferta de l'Espai d'Idiomes

Seguint amb l'objectiu de millorar el nivell de coneixement d'idiomes a l'entitat, es disposa del nou Espai d'Idiomes del Sabadell Campus. Un espai en què qualsevol empleat pot conèixer tota l'oferta formativa d'idiomes que ofereix el banc per a cada perfil i necessitat concreta.

Creixement de l'equip de formadors interns

Un dels grans pilars del nou model de formació de Banc Sabadell és el col·lectiu de formadors interns. Aquesta figura facilita la gestió del coneixement i el talent intern i permet fer arribar la formació a tots els territoris en el moment en què es necessita. Actualment, l'equip de formadors interns el componen un col·lectiu de gairebé 400 professionals, tots ells amb preparació com a formadors i una gran vàlua professional.

Gestió del lideratge

Des de la Direcció de Talent, s'ha consolidat el model de gestió amb l'objectiu de disposar de la millor informació sobre el nostre talent actual i el seu potencial, per assegurar una idònia presa de decisions, una gestió eficaç i eficient i el desenvolupament efectiu dels nostres directius i pre-directius.

El 2016 es va implementar un model comú de valoració de l'acompliment per a tots els empleats de l'entitat, mitjançant un procés més simple, ancorat a l'exercici actual i alineat al negoci, incorporant mecanismes (calibratge) per reforçar el rigor i reforçant la diferenciació. Aquest model ha servit de base per a la implantació el 2017 d'un nou model global d'acompliment per a totes les geografies (Global Performance Management).

S'han desplegat models i eines per mesurar tant l'acompliment actual com el potencial de futur. A través de processos multifont s'ha recollit informació per categoritzar els nostres professionals en diferents tipologies de talent. Els resultats s'han presentat en diferents comitès de persones per a la presa de decisions (multicontribuïda) d'assignació i desenvolupament. Tot això ha contribuït a transformar la cultura de gestió del talent a l'entitat.

S'ha llançat un nou programa d'*onboarding* per a nous directors corporatius i Top 300, amb l'objectiu de guiar-los en els desafiaments propis del nou rol de lideratge i preparar-los davant l'entorn canviant del negoci. Per aquest programa han passat 61 directius el 2017.

Comunicació, participació i voluntariat

Comunicació

Banc Sabadell disposa de múltiples canals de diàleg entre els diferents nivells de l'organització per tal de facilitar la comunicació interna i fer partícips els empleats del projecte del banc.

Banc Sabadell disposa de la plataforma BS Idea, que permet als empleats proposar idees de millora en tots els àmbits de l'organització. A més a més, la plataforma constitueix un excel·lent canal de comunicació en què els empleats poden transmetre dubtes i compartir experiències sobre processos o productes. Tant les idees més votades com les que aporten més valor a l'entitat són analitzades pels responsables dels processos afectats i pel Comitè de Decisió de l'entitat, que decideixen si s'implanten o no. D'altra banda, les idees més votades reben un premi econòmic.

Participació

Banc Sabadell respecta i garanteix els drets bàsics d'associació i negociació col·lectiva de tots els empleats, de conformitat amb la llei a Espanya. Aquests principis estan recollits en el Codi de conducta i en la política de recursos humans.

Els representants dels treballadors representen la totalitat de la plantilla i no tan sols els seus afiliats, per la qual cosa els acords socials són d'aplicació universal en l'àmbit de la negociació (sectorial, grup empresarial, empresa, etc.). En cas de canvis significatius, es comuniquen a tota la plantilla amb un mes d'antelació. Cada quatre anys es duen a terme eleccions sindicals. La direcció de Banc Sabadell es reuneix periòdicament amb els secretaris generals de les diferents representacions sindicals, i aquestes participen habitualment en diverses comissions de l'organització (Comitè Estatal de Seguretat i Salut, Comissió per a la Igualtat d'Oportunitats, Comissió de Formació i Comissió de Control del Pla de Pensions). Els centres de treball que compten amb més de 50 persones tenen un comitè d'empresa. Els centres d'entre 6 i 10 persones poden escollir un delegat sindical.

Durant el 2017 s'han desenvolupat un bon nombre d'accions fruit de les aportacions de la plantilla en resposta a l'enquesta de clima de 2015. En aquest sentit, es va dur a terme un premi *survey* a 4.570 empleats durant el mes d'abril de 2017 que va revelar signes clars de millora en la majoria dels pilars del model (credibilitat, imparcialitat, respecte i orgull) i un escenari pla en el pilar companyonia.

El mes de novembre, s'ha efectuat l'enquesta global a tots els empleats del territori nacional, i s'han observat millores en tots els pilars i, amb especial èmfasi, en els ítems referents a les quatre àrees de millora plantejades posteriorment a l'enquesta de 2015 (comunicació dels líders, sentiment d'unitat, conciliació i meritocràcia). El Trust Index, indicador clau del model Great Place to Work, s'ha elevat fins al 61% de la plantilla, que consideren Banc Sabadell com un lloc excel·lent per treballar.

Voluntariat

A través del portal Sabadell Life es difonen iniciatives d'acció social i voluntariat corporatiu. L'èxit obtingut any rere any ha fet que s'hagin incrementat substancialment tant el nombre de participants com el nombre d'activitats realitzades al llarg de 2017, moltes proposades pels mateixos empleats.

A continuació, detallem algunes de les activitats més rellevants del 2017:

- Participació dels empleats en les tres Oxfam Trailwalker 2017, que va suposar la mobilització de 384 participants i 79 voluntaris; es va aconseguir una recaptació global de 125 milers d'euros destinats a finançar projectes de proveïment d'aigua en països en desenvolupament.
- EFEC 2017
- 5a edició del programa d'Educació Financera a les Escoles de Catalunya, amb la participació d'un total de 179 voluntaris i que va incloure 321 escoles de tot Catalunya.
- AEB "Les teves Finances, el teu futur", amb la participació de 33 voluntaris que han pogut aportar coneixements bàsics de finances a alumnes de 2n i 3r d'ESO en escoles de tot el territori nacional (exceptuant Catalunya).

- Actitud Solidària. Sota el marc de l'acord entre Banc Sabadell i la *startup* WorldCoo s'han dut a terme set accions de recaptació de fons entre empleats amb un import total recaptat de 45 milers d'euros, que s'han destinat a accions com "Vèncer el càncer infantil", "Emergència a Mèxic" o "Missió Mediterrània", ajudant ONG.
- Programa BValue - Fundació Ship2B

Juntament amb la Fundació Ship2B i amb la col·laboració de la Fundació Banc Sabadell, es llança el programa BValue, amb l'objectiu d'ajudar a professionalitzar i millorar la proposta de valor d'entitats sense ànim de lucre de qualsevol àmbit d'actuació.

Una trentena d'empleats de Banc Sabadell han col·laborat com a mentors en quatre *workshops* presencials que s'han dut a terme a Barcelona i Madrid.

- Feina amb cor

Servei d'acompanyament i ocupació liderat per Càritas que té com a objectiu incorporar al mercat laboral persones en atur de llarga durada, amb càrregues familiars i edat superior a 40 anys. Dins d'aquest programa s'han incorporat 14 persones a la xarxa d'oficines per desenvolupar tasques administratives i de servei al client, de les quals continuen en actiu 11. La resta han trobat una feina més estable.

5.- LIQUIDITAT I RECURSOS DE CAPITAL

5.1 Liquiditat

Els aspectes clau en l'evolució de la liquiditat en l'exercici del grup han estat:

- L'entitat ha continuat generant *gap* de liquiditat del negoci comercial, reduint el finançament total en els mercats majoristes.
- Durant el 2017 s'ha continuat amb la tendència creixent de generació de *gap* comercial observada durant els últims anys. La ràtio *loan-to-deposit* (LTD) del grup al tancament de desembre de 2017 se situa en el 104,3%.
- L'entitat ha continuat accedint normalment als mercats de capitals. Durant l'any s'han produït venciments en el mercat de capitals per un import de 3.206 milions d'euros. Per contra, Banc Sabadell ha realitzat emissions sota el Programa de renda fixa vigent en cada moment per un total de 3.044,6 milions d'euros. Concretament, Banc Sabadell va realitzar una emissió pública de cèdules hipotecàries a deu anys a l'abril per un import de 1.000 milions d'euros que va ser ampliada per 100 milions addicionals el mes d'octubre; una emissió de cèdules hipotecàries a vuit anys per un import de 500 milions d'euros subscrita íntegrament pel Banc Europeu d'Inversions (BEI), i sis emissions de deute sènior a un termini entre dos i cinc anys cadascuna d'elles per un import total de 1.444,6 milions d'euros. Així mateix, durant l'any, s'han fet dues emissions de participacions preferents contingentment convertibles en accions ordinàries del banc (Additional Tier 1). El 18 de maig de 2017, Banc Sabadell va fer la seva emissió inaugural d'Additional Tier 1 per un import de 750 milions d'euros a un tipus fix del 6,5%. Posteriorment, el 23 de novembre de 2017 es va fer una segona emissió d'Additional Tier 1 per un import de 400 milions d'euros a un tipus fix del 6,125%. Finalment, el 5 de desembre de 2017 Banc Sabadell va fer una emissió de deute sènior sota el seu Programa EMTN per un import de 1.000 milions d'euros a un termini de cinc anys i tres mesos.
- El 2017, el grup ha assolit de nou la categoria d'*investment grade* per part de totes les agències de ràting. El 27 de juny de 2017, S&P Global Ratings va pujar la qualificació creditícia de Banc Sabadell a llarg termini a BBB- des de BB+ i a curt termini a A-3 des de B, mantenint la perspectiva positiva. Amb aquesta pujada de ràting, Banc Sabadell torna a assolir el nivell d'*investment grade*. S&P Global Ratings ha valorat per a aquesta pujada que Banc Sabadell ha continuat enfortint la seva solvència i que continua progressant en l'evacuació de riscos del seu balanç. A més a més, S&P Global Ratings ha incrementat el ràting del deute subordinat i de les accions preferents de Banc Sabadell en dos esglaons, i l'ha situat en BB i B, respectivament.
- El 2017 Banc Sabadell ha participat en l'última subhasta de liquiditat del BCE a quatre anys amb objectiu específic (TLTRO II o *targeted longer-term refinancing operations* II) duta a terme el mes de març per un import de 10.500 milions d'euros, i s'ha sumat als 10.000 milions d'euros presos l'any anterior sota aquest mateix esquema.

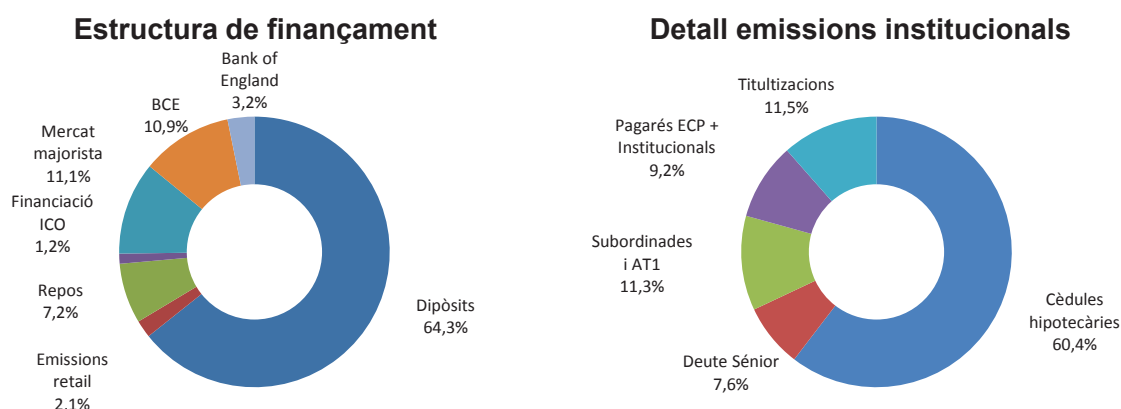
- L'entitat ha mantingut un coixí de liquiditat en forma d'actius líquids per fer front a eventuals necessitats de liquiditat, i en aquest sentit l'entitat ha continuat optimitzant la seva base de col·laterals, en què ha destacat el llançament de dos nous fons de titulització.
- L'1 d'octubre de 2015 va entrar en vigor la *liquidity coverage ratio* (LCR) amb l'aplicació d'un període de *phased-in* fins al 2018. L'any 2017 el mínim exigible reguladorament era del 80%. Totes les unitats de gestió de liquiditat (UGL) de l'entitat han superat folgadoament aquest mínim. Pel que fa al grup, la ràtio LCR de l'entitat s'ha situat de manera permanent i estable al llarg de l'any àmpliament per sobre del 100%. En relació amb la *net stable funding ratio* (NSFR), que encara es troba en fase d'estudi i definició final, l'entitat s'ha mantingut de manera estable en nivells superiors al 100%.

Les dades rellevants i ràtios bàsiques de liquiditat assolides al tancament d'exercici han estat:

En milions d'euros				
	2017	2016	Ex-TSB 2017	Ex-TSB 2016
Inversió creditícia bruta de clients sense adquisició temporal d'actius	145.323	150.087	109.742	115.640
Fons de provisions per a insolvències i risc de país	(3.727)	(4.921)	(3.646)	(4.835)
Crèdits mediació	(3.835)	(4.900)	(3.110)	(4.900)
Crèdit net ajustat	137.761	140.266	102.986	105.905
Recursos dels clients en el balanç	132.096	133.457	97.686	99.123
Loan-to-deposit ratio ajustada (%)	104,3	105,1	105,4	106,8

El tipus de canvi EUR/GBP aplicat per al balanç és del 0,8872 el 31/12/2017 i de 0,8562 el 31/12/2016.

El detall de les fonts principals de finançament al tancament de 2017, tenint en compte la naturalesa de l'instrument i la contrapartida, és el següent:

Per a més informació sobre la gestió de la liquiditat del grup, l'estratègia de liquiditat i l'evolució de la liquiditat en l'exercici vegeu la nota 4 "Riscos", apartat "Risc de liquiditat", de la memòria dels comptes anuals.

5.2. Recursos de capital

En la nota 5, "Recursos propis i gestió del capital", de la memòria consolidada del grup s'informa detalladament de la gestió de capital (marc regulador, dades en detall i actuacions de capital).

A continuació, es presenten les principals dades relatives a la gestió de capital:

En percentatge / milions d'euros

	2017	2016
CET1	13,4	12,0
Tier 1	14,3	12,0
Tier 2	1,8	1,8
Ràtio BIS	16,1	13,8
Base de capital	12.524	11.852
Recursos mínims exigibles	6.211	6.886
Actius ponderats per risc	77.638	86.070

En la nota 5 de la memòria s'expliquen les principals variacions respecte a l'exercici anterior en relació amb la regulació i evolució dels actius ponderats per risc i dels components principals dels recursos propis.

Banc Sabadell ha dut a terme en els darrers anys una gestió activa del capital, aspecte clau per al creixement de l'entitat. Així, els últims anys el banc ha incrementat la base de capital a través d'emissions que es qualifiquen com a capital de primera categoria, tal com es mostra en la taula següent:

En milions d'euros

		Import	Impacte en capital
Febrer de 2011	Canvi <i>debt-for-equity</i> (<i>equity</i> a través d' <i>accelerated book building</i> i recompra de preferents i subordinades)	411	+68 pb de <i>core</i> Tier 1
Febrer de 2012	Canvi de preferents per accions	785	+131 pb de <i>core</i> Tier 1
Març de 2012	Ampliació de capital	903	+161 pb de <i>core</i> Tier 1
Juliol de 2012	Canvi d'instruments de deute preferents i deute subordinat de Banco CAM per accions	1.404	+186 pb de <i>core</i> Tier 1
Setembre de 2013	Col·locació accelerada d'accions i ampliació de capital amb drets	1.383	+178 pb de <i>core</i> Tier 1
Octubre de 2013	Emissió d'obligacions subordinades necessàriament convertibles per canvi híbrids B. Gallego	122	+17 pb de <i>core</i> Tier 1
Abril de 2015	Ampliació de capital amb dret preferent de subscripció - TSB	1.607	+181 pb de <i>core</i> Tier 1

Nota: L'impacte en capital (en punts bàsics) està calculat amb les dades de tancament de cada exercici, xifres que han anat variant significativament per l'increment del perímetre del grup durant aquests últims exercicis.

6.- RISCOS

Al llarg de 2017 el grup Banc Sabadell ha continuat reforçant el seu marc de gestió de riscos incorporant millores que el situen al nivell de les millors pràctiques del sector financer.

Es poden veure més detalls sobre la cultura corporativa de riscos, el Marc Estratègic de Riscos, l'organització global de la funció de riscos i els principals riscos financers i no financers en la nota 4, "*Gestió de riscos financers*", dels comptes anuals consolidats de l'exercici de 2017.

Les principals fites d'aquest any relatives a la gestió del risc del grup han estat la millora del perfil de riscos del grup, l'enfortiment de l'entorn de gestió i control del risc, així com millores en l'entorn de seguiment i en la gestió d'actius problemàtics, tal com s'explica amb més detall en l'esmentada nota 4 de la memòria.

7.- CIRCUMSTÀNCIES IMPORTANTS QUE S'HAN PRODUÏT DESPRÉS DEL TANCAMENT DE L'EXERCICI

Amb posterioritat al 31 de desembre de 2017 no s'han produït fets significatius dignes d'esment.

8.– INFORMACIÓ SOBRE L'EVOLUCIÓ PREVISIBLE DE L'ENTITAT

Banc Sabadell adopta plans estratègics en què fixa els seus objectius per als pròxims anys d'acord amb el context macroeconòmic i regulador.

Després de l'èxit del Pla estratègic Triple, que es va desenvolupar durant el període comprès entre 2014 i 2016, Banc Sabadell va iniciar l'any 2017 un pla estratègic encara més ambiciós, seguint una estructura 1 + 3. L'any 2017 ha representat un any de transició en què s'ha aconseguit, entre d'altres objectius: reforçar el negoci bancari (marge d'interessos i comissions), construir una nova plataforma tecnològica per a TSB avantguardista en el sector, incrementar el ritme d'evacuació d'actius problemàtics, amb una reducció de més de 3.400 milions d'euros, i tancar amb èxit diverses operacions corporatives (Sabadell United Bank, Hotel Investment Partners, etc.) que han contribuït a reforçar provisions i incrementar el capital. Així mateix, les agències de qualificació creditícia han millorat el ràting de Banc Sabadell, que ha estat *investment grade* per part de les tres agències.

Després de l'any de transició, s'inicia un període amb més claredat en l'entorn macroeconòmic i en el sistema financer. Així, doncs, els programes estratègics establerts per a l'horitzó 2020 estan orientats a incrementar la rendibilitat a través del creixement del negoci, la millora de l'eficiència i la normalització dels actius problemàtics. En aquest sentit, el desenvolupament de la marca i l'experiència de client seran elements essencials per aconseguir-los. A més, les capacitats tecnològiques ofereixen una oportunitat per evolucionar la proposta de valor de Banc Sabadell, així com millorar l'eficiència i l'escalabilitat. Tot això emparat per la capacitat de captar i retenir talent, fet que acaba configurant un equip diferencial.

Així mateix, Banc Sabadell s'enfocarà a consolidar el procés d'internacionalització amb l'objectiu d'incrementar el valor de les franquícies del Regne Unit i Mèxic.

El compliment dels objectius estratègics permetrà continuar amb un camí creixent en rendibilitat i mantenir una sòlida posició de solvència i liquiditat.

9.– ACTIVITATS D'R+D+I

L'exercici de 2017 ha estat marcat pel projecte TSB, amb un fort impacte en l'organització tecnològica, que s'ha tornat a reestructurar per afrontar el projecte amb més garanties. En l'àmbit internacional també s'ha continuat amb el projecte a Mèxic d'una institució de banca múltiple per a empreses i particulars. En paral·lel s'ha dut a terme un pla de sistemes tan intensiu com en l'exercici anterior.

En l'àmbit de la transformació digital, s'ha iniciat el canvi de model cap a un model de gestió directa basat en la remotització i simplificació de processos i la creació de noves capacitats d'autoservei. D'aquesta manera es pretén donar, d'una banda, més autonomia al gestor dotant-lo d'eines que li permetin operar, i, de l'altra, autonomia al client per fer operatives a través de l'app (Sabadell Mòbil) i del web (BS Online). S'ha evolucionat Sabadell Wallet incorporant noves modalitats d'enviament de diners de mòbil a mòbil, per solucionar les necessitats quotidianes dels clients, i s'han potenciat els reintegraments a través de l'aplicació mòbil. S'ha estat treballant en una nova plataforma per facilitar la funció de relació amb els clients (CRM), amb una visió centrada en el client, de manera que permeti oferir els productes/serveis personalitzats en funció del seu perfil. El desplegament de l'eina està previst per al primer semestre de 2018. S'ha continuat desenvolupant el projecte de nova Alta de Client Compte, simplificant i optimitzant les operatives més freqüents. Aquesta aplicació està disponible tant en oficines com en tauletes per a gestors amb mobilitat (Proteo Mobile), i permet dur-ho a terme en *onboarding* de client 100% en mobilitat, sense necessitat que el client es desplaci a l'oficina gràcies a la incorporació de la firma biomètrica.

S'ha treballat per millorar la conversió de les vendes i l'experiència de client a través de la creació de nous esdeveniments (comercials i operacionals) i per aconseguir la millor experiència digital dels clients en les funcionalitats impactades per la implantació de nous requeriments normatius.

En l'àmbit de mercats s'han desenvolupat totes les noves capacitats tecnològiques que es requereixen per complir amb les noves exigències reguladores de la Reforma de mercat de valors fase II i del projecte MiFID II. A més, s'ha implantat una nova plataforma per a tota la generació de Reporting totalment integrada amb els circuits de gestió de BS i capacitat multicanal.

Pel que fa a sistemes d'assegurances, s'ha implantat un multisimulador que, a partir de la informació de captura mínima del client, és capaç de generar una proposta en l'àmbit de cinc productes: Auto, Llar, Salut, Vida i Decessos, i presenta una oferta conjunta i amb unes condicions optimitzades, de manera que permet interactuar amb la proposta generada durant la negociació que es mantingui amb el client, i fa molt dinàmica la gestió comercial de l'operació. Així mateix, s'ha posat en marxa una nova plataforma de gestió de *ticketing* amb les oficines que permet vincular els tiquets amb el transaccional vinculat a la seva resolució.

10.– ADQUISICIÓ I ALIENACIÓ D'ACCIONS PRÒPIES

En relació amb la informació sobre l'adquisició i alienació d'accions pròpies, vegeu la nota 23 de la memòria.

11 – ALTRES INFORMACIONS RELLEVANTS

a) Informació borsària

A continuació, es presenten un conjunt d'indicadors en relació amb l'evolució borsària del banc:

	2017	2016	Variació (%) interanual
Accionistes i contractació			
Nombre d'accionistes	235.130	260.948	(9,9)
Nombre d'accions mitjanes (en milions)	5.570	5.452	2,2
Contractació mitjana diària (milions d'accions)	27	30	(9,2)
Valor de cotització (en euros)			
Inici	1,323	1,635	-
Màxima	1,960	1,810	-
Mínima	1,295	1,065	-
Tancament	1,656	1,323	-
Capitalització borsària (en milions d'euros)	9.224	7.213	-
Ràtios borsàries			
Benefici net atribuït per acció (BPA) (en euros)	0,14	0,13	-
Valor comptable per acció (en euros)	2,41	2,37	-
P/VC (valor de cotització s/ valor comptable)	0,69	0,56	-
PER (valor de cotització / BPA)	11,85	10,15	-

Durant l'exercici de 2017 el preu de l'acció del banc ha presentat un augment del +25,17%, superior a la del conjunt de bancs espanyols cotitzats (+13,18%), mentre que la de l'IBEX 35 ha estat del +7,40%.

b) Política de dividends

La política de retribució als accionistes del banc, d'acord amb el que estableixen els estatuts de l'entitat, se sotmet cada exercici a l'aprovació de la Junta General d'Accionistes.

En l'exercici de 2016, el banc va retribuir els seus accionistes amb 0,05 euros per acció a través d'una remuneració completament en efectiu. Aquesta distribució es va dur a terme mitjançant un dividend a compte de 0,02 euros per acció i un dividend complementari de 0,03 euros per acció. Aquest import va representar una rendibilitat sobre la cotització al tancament de l'exercici del 3,8%.

El Consell d'Administració va acordar el 26 d'octubre de 2017 la distribució d'un dividend a compte del resultat de 2017 per un import total de 111.628 milers d'euros (0,02 euros bruts per acció), pagat el 29 de desembre de 2017.

A més a més, el Consell d'Administració proposarà a la Junta General d'Accionistes que acordi la distribució d'un dividend brut per acció de l'exercici de 2017 de 0,07 euros per acció.

Per als pròxims exercicis, Banc Sabadell preveu mantenir els pagaments en efectiu com a forma de retribució als seus accionistes.

c) Gestió de qualificació creditícia

El 2017, les tres agències que avaluen la qualitat creditícia de Banc Sabadell són S&P Global Ratings, Moody's i DBRS. A continuació, es detallen els ràntings actuals i l'última data en què s'ha fet alguna publicació reiterant aquest ràting:

	Llarg termini	Curt termini	Perspectiva	Última revisió
DBRS	BBB (<i>high</i>)	R-1 (<i>low</i>)	Estable	21.12.2017
S&P Global Rating	BBB-	A-3	Positiva	27.06.2017
Moody's Investors Service (*)	Baa3 / Baa2	P-3 / P-2	Positiva/Estable	23.11.2017

(*) Correspon a deute sènior i dipòsits, respectivament.

El 27 de juny de 2017, S&P Global Ratings va pujar la qualificació creditícia de Banc Sabadell a llarg termini a BBB- des de BB+ i a curt termini a A-3 des de B, mantenint la perspectiva positiva. Amb aquesta pujada de ràting, Banc Sabadell torna a assolir el nivell d'*investment grade*. S&P Global Ratings ha valorat per a aquesta pujada que Banc Sabadell ha continuat enfortint la seva solvència i que continua progressant en l'evacuació de riscos del seu balanç. A més a més, S&P Global Ratings ha incrementat el ràting del deute subordinat i de les accions preferents de Banc Sabadell en dos esglaons, i l'ha situat en BB i B, respectivament.

El 23 de novembre de 2017, Moody's Investors Service (Moody's) va confirmar el ràting de dipòsits a llarg termini de Banc Sabadell de Baa2 amb perspectiva estable i el de deute sènior a llarg termini de Baa3 amb perspectiva positiva. L'agència valora la millora del risc de crèdit malgrat l'elevat volum d'actius problemàtics, la millora en la capacitat d'absorció de pèrdues durant l'exercici i l'adequada liquiditat tenint en compte la situació política de Catalunya.

El 21 de desembre de 2017, DBRS va confirmar el ràting de Banc Sabadell, mantenint-se en BBB (*high*) a llarg termini i en R-1 (*low*) a curt termini amb perspectiva estable. L'agència destaca el creixement dels ingressos *core* tot i la contínua pressió dels baixos tipus d'interès, la reducció dels actius problemàtics encara que continuen en nivells elevats si es compara amb la mitjana europea i la sòlida posició financera emparada en els seus clients d'Espanya i el Regne Unit. A més, valora el bon nivell de capital gràcies a la millora en la generació de capital intern i la recent emissió d'instruments de capital.

Al llarg de 2017, Banc Sabadell s'ha reunit amb les tres agències. En aquestes visites o teleconferències s'han discutit temes com ara l'estratègia del banc, l'evolució de TSB, els resultats, el capital, la liquiditat, els riscos i la qualitat creditícia, i la gestió d'actius problemàtics.

d) Xarxa de sucursals

Banc Sabadell va concloure l'any 2017 amb una xarxa de 2.473 oficines (551 oficines de TSB), amb una variació neta de -294 oficines respecte al 31 de desembre de 2016 (-258 oficines sense considerar TSB), a causa principalment de l'optimització de la xarxa d'oficines.

Del total de la xarxa d'oficines de Banc Sabadell i el seu grup, 1.404 oficines operen com a Sabadell (amb 30 oficines de banca d'empreses i 2 de banca corporativa); 109 com a Sabadell Gallego (amb 3 de banca d'empreses); 143 oficines com a Banco Herrero a Astúries i Lleó (amb 3 de banca d'empreses); 112 oficines com a SabadellGuipuzcoano (amb 5 de banca d'empreses); 10 oficines com a SabadellUrquijo; 102 oficines corresponen a Solbank, i 593 oficines configuren la xarxa internacional, de les quals 7 oficines pertanyen a BancSabadell d'Andorra, 551 oficines a TSB i 15 oficines a Mèxic. El desglossament de les oficines a Espanya per comunitat és el següent:

Comunitat	Oficines	Comunitat	Oficines
Andalusia	135	C. Valenciana	326
Aragó	31	Extremadura	6
Astúries	112	Galícia	109
Balears	57	La Rioja	8
Canàries	31	Madrid	184
Cantàbria	5	Múrcia	126
Castella - la Manxa	23	Navarra	15
Castella i Lleó	59	País Basc	92
Catalunya	559	Ceuta i Melilla	2

El grup està present en els països següents:

País	Sucursal	Oficines de representació	Societats filials i participades
Europa			
Andorra			•
França	•		
Polònia		•	
Regne Unit	•		•
Turquia		•	
Amèrica			
Brasil		•	
Colòmbia		•	•
Estats Units	•	•	
Mèxic			•
Perú		•	
República Dominicana		•	
Veneçuela		•	
Àsia			
Xina		•	
Emirats Àrabs Units		•	
Índia		•	
Singapur		•	
Àfrica			
Algèria		•	
Marroc	•		

Govern corporatiu

De conformitat amb el que estableix l'article 540 de la Llei de societats de capital, el grup Banc Sabadell ha elaborat l'informe anual de govern corporatiu relatiu a l'exercici de 2017, que forma part, segons el que estableix l'article 49 del Codi de comerç, d'aquest informe de gestió i que s'annexa com a document separat, en el qual s'inclou un apartat que fa referència al grau de seguiment del banc de les recomanacions de govern corporatiu existents a Espanya.

La informació de govern corporatiu està disponible en la pàgina web corporativa del grup (www.grupbancosabadell.com), accedint directament a la pestanya "Govern Corporatiu i política de remuneracions" que figura en la pàgina d'inici (*homepage*).

Glossari de termes sobre mesures de rendiment

El grup, en la presentació dels seus resultats al mercat i per al seguiment del negoci i presa de decisions, utilitza mesures del rendiment d'acord amb la normativa comptable generalment acceptada (NIIF-UE) i també utilitza altres mesures no auditades comunament utilitzades en el sector bancari (mesures alternatives de rendiment o MAR), com a indicadors de seguiment de la gestió dels actius i passius, i de la situació financera i econòmica del grup, fet que facilita la comparabilitat amb altres entitats.

Seguint les directrius de l'ESMA sobre les MAR (ESMA/2015/1415 d'octubre de 2015), la finalitat de les quals és promoure la utilitat i transparència de la informació per protegir els inversors a la Unió Europea, el grup presenta a continuació per a cada MAR la seva definició, càlcul i conciliació.

Conciliació de MAR (dades en milions d'euros, excepte percentatges).

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	2017	2016
ROA	(*)(**) Resultat consolidat de l'exercici / actius totals mitjans. Considerant l'anualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució a excepció del tancament de l'any. Els actius totals mitjans són la mitjana mòbil ponderada de l'actiu total existent els últims dotze mesos naturals.	Actius totals mitjans	214.356	206.265
		Resultat consolidat de l'exercici	805	716
		ROA (%)	0,38	0,35
ROE	(*)(***) Benefici atribuït al grup / fons propis mitjans. Considerant en el numerador l'anualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució a excepció del tancament de l'any.	Fons propis mitjans (sense benefici net atribuït al grup)	13.143	12.717
		Benefici atribuït al grup	801	710
		ROE (%)	6,10	5,59
RORWA	(*) Benefici atribuït al grup / actius ponderats per risc (APR).	Actius ponderats per risc (APR)	77.638	86.070
		Benefici net atribuït al grup	801	710
		RORWA (%)	1,03	0,83
ROTE	(*)(***) Benefici atribuït al grup / fons propis mitjans. Considerant en el numerador l'anualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució a excepció del tancament de l'any. En el denominador s'exclou l'import dels fons de comerç.	Fons propis mitjans (sense benefici net atribuït al grup ni actius intangibles)	11.025	10.570
		Benefici atribuït al grup	801	710
		ROTE (%)	7,27	6,72
Eficiència	(*) Despeses de personal i altres despeses generals d'administració / marge brut. Per al càlcul d'aquesta ràtio, s'han considerat els resultats per operacions financeres de caràcter recurrent sobre la base de la millor estimació del grup, així com aïllant la comissió cobrada per BanSabadell Vida pel contracte de reassurança amb Swiss Re Europe i l'ingrés generat per l'early call del mortgage enhancement de TSB. El denominador inclou periodificació lineal de les contribucions als fons de garantia i de resolució a excepció del tancament de l'any.	Marge d'interessos	3.802	3.838
		Rendiment d'instruments de capital (dividends)	7	10
		Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació ajustat	55	75
		Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	309	75
		Ajust VIF	(254)	-
		Comissions netes	1.223	1.149
		Resultats de les operacions financeres recurrents (net)	580	610
		Resultats de les operacions financeres (net)	614	610
		Ajust no recurrents (mortgage enhancement)	(54)	-
		Diferències de canvi (net)	8	17
		Altres productes i càrregues d'explotació	(227)	(227)
		Marge brut ajustat	5.430	5.471
		Despeses d'administració	(2.723)	(2.663)
		Ràtio d'eficiència (%)	50,15	48,68

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)		2017	2016
Altres productes i càrregues d'exploació	Es compon de les partides comptables de: altres ingressos i altres despeses d'exploació, així com ingressos d'actius i despeses de passius emparats per contractes d'assegurança o reassurança.	Altres ingressos d'exploació	Altres despeses d'exploació	338 (546)	287 (407)
		Ingressos d'actius emparats per contractes d'assegurança o reassurança	Despeses de passius emparats per contractes d'assegurança o reassurança	67 (86)	100 (213)
		Altres productes i càrregues d'exploació		(227)	(227)
Altres dotacions i deterioraments	Es compon de les partides comptables de: deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades, deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers, les inversions immobiliàries dins l'apígraf de guanys o pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, netes, i els guanys o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes sense tenir en compte les participacions.	Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades	Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers	(1)	(4)
		Guanys o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables	Guanys o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables	(799)	(538)
		d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	(139)	(315)
		Guanys per venda de participacions	Guanys per venda de participacions	(17)	-
		Resultat vendes inversions immobiliàries	Resultat vendes inversions immobiliàries	(15)	-
		Altres dotacions i deterioraments		(971)	(876)
Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats	Es compon de les partides comptables de: guanys o pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets, sense tenir en compte les inversions immobiliàries i les participacions dins l'apígraf de guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes.	Guanys o pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets	Guanys per venda de participacions	401	35
		Resultat vendes inversions immobiliàries	Resultat vendes inversions immobiliàries	17	-
		Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats		433	35
Marge abans de dotacions	Es compon de les partides comptables: marge brut més les despeses d'administració i amortització.	Marge brut	Despeses d'administració	5.737 (2.723)	5.471 (2.663)
		De personal	Altres despeses generals d'administració	(1.574)	(1.663)
		Amortització		(1.449)	(1.000)
		Marge abans de dotacions		2.612	2.411

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	2017	2016	2015 (*)
Marge de clients	Es fa diferència entre el rendiment i els costos dels actius i passius relacionats amb clients, és a dir, la contribució al marge d'interessos de l'operativa exclusiva amb clients. En el seu càlcul es considera la diferència entre el tipus mitjà que el banc cobra pels crèdits als seus clients i el tipus mitjà que el banc paga pels dipòsits dels seus clients. El tipus mitjà del crèdit a clients és el percentatge anualitzat entre l'ingrés financer comptable del crèdit a clients en relació amb el saldo mitjà diari del crèdit a clients. El tipus mitjà dels recursos de clients és el percentatge anualitzat entre els costos financers comptables dels recursos de clients en relació amb el saldo mitjà diari dels recursos de clients.	Crèdit a la clientela (net) Saldo mitjà Resultat Tipus (%) Dipòsits de la clientela Saldo mitjà Resultat Tipus (%) Marge de clients	136.938 4.102 3.00 138.268 (266) (0.19) 2.81	138.202 4.381 3.16 134.792 (525) (0.39) 2.77	
Altres actius	Es compon de les pèrdues comptables de: derivats - comptabilitat de cobertures, canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès, actius per impostos, altres actius, actius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança i actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda.	Derivats - comptabilitat de cobertures Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès Actius per impostos Altres actius Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda Altres actius	374 48 6.861 2.976 2.562 12.821	535 1 7.056 4.437 4.579 16.608	
Altres passius	Es compon de les pèrdues comptables de: derivats - comptabilitat de cobertures, canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès, passius per impostos, altres passius Passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda.	Derivats - comptabilitat de cobertures Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès Passius per impostos Altres passius Passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda Altres passius	1.004 (5) 532 741 21 2.293	1.106 64 779 935 2.213 5.097	
Inversió creditícia bruta de clients	Inclou els préstecs i les bestretes a la clientela sense tenir en compte el fons de provisions per a insolvències i risc de pèl.	Préstecs i crèdits amb garantia hipotecària Préstecs i crèdits amb altres garanties reals Crèdit comercial Arrendament financer Deutors a la vista i diversos Inversió creditícia bruta viva Actius dubtosos (clientela) Ajustos per periodificació Inversió creditícia bruta de clients sense adquisició temporal d'actius	84.267 2.315 5.802 2.316 42.822 137.522 7.867 (66) 145.323	83.481 2.263 5.526 2.169 40.850 134.288 9.642 (112) 143.799	
Inversió creditícia bruta viva	També anomenada crèdit viu, inclou la inversió creditícia bruta de clients sense tenir en compte l'adquisició temporal d'actius, els ajustos per periodificació i els actius dubtosos.	Adquisició temporal d'actius Inversió creditícia bruta de clients Fons de provisions per a insolvències i risc de país Préstecs i bestretes a la clientela	2.001 147.325 (3.727) 143.598	8 150.095 (4.921) 145.174	143.807 (4.781) 139.025

[*] Sense considerar SUB, Mediterráneo Vida i mortgage enhancement.

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)			
		2017	2016	2016	(*)
		204.045	192.011	185.853	
	Passius financers a cost emortitzat				
	Passius financers sense naturalesa detallista	(71.949)	(58.554)	(56.291)	
	Dipòsits de bancs centrals	(27.848)	(11.828)	(11.828)	
	Dipòsits d'emittents de crèdit	(14.171)	(16.667)	(16.121)	
	Emissions institucionals	(26.999)	(27.491)	(25.798)	
	Altres passius financers	(2.932)	(2.566)	(2.555)	
	Recursos de clients en el balanç	132.096	133.457	129.562	
	Dipòsits de la clientela	135.307	134.415	130.329	
	Comptes a la vista	98.020	92.011	88.533	
	Dipòsits a termini i incident-hi disponibles i passius financers híbrids	32.425	40.154	39.737	
	Cessid temporal d'actius	4.750	2.072	1.892	
	Ajustos per periodificació i cobertura amb derivats	113	178	177	
	Emprèstits i altres valors negociables	21.250	24.987	24.987	
	Passius subordinats (**)	2.537	1.546	1.546	
	Recursos en el balanç	159.095	160.948	156.863	
	Fons d'inversió	27.375	22.594	22.594	
	Gestió de patrimonis	3.999	3.651	3.651	
	Fons de pensions	3.987	4.117	4.117	
	Assegurances comercialitzades	9.965	10.243	10.243	
	Total recursos fora del balanç	45.325	40.606	40.606	
	Recursos gestionats	204.420	201.554	197.469	
	Préstecs i bestretes:	7.867	9.642		
	de la clientela	7.867	9.642		
	de bancs centrals i emittents de crèdit	-	-		
	Riscos contingents dubtosos	58	104		
	Riscos dubtosos	7.925	9.746		

(*) Sense considerar SUB. Mediàneo Vida i mortgage enhancement.

(**) Es tracta dels passius subordinats dels valors representatius de deute.

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)			
		2017	2016	2016	2016 (*)
Ràtio de cobertura de dubtosos	Riscos dubtosos	7.925	9.746		
	Provisions	3.625	4.614		
	Ràtio de cobertura de dubtosos	45,7%	47,3%		
	Provisió clàusules terra	201	410		
	Ràtio de cobertura de dubtosos incloent-hi clàusules terra	48,3%	51,5%		
Ràtio de cobertura d'immobles	Actius immobiliaris	7.993	9.035		
	Provisions	3.998	4.297		
	Ràtio de cobertura d'immobles	54,1%	47,6%		
	Riscos dubtosos	7.925	9.746		
	Actius problemàtics	15.318	18.781		
Actius problemàtics	Provisions de riscos dubtosos	3.625	4.614		
	Provisions d'actius immobiliaris	3.998	4.297		
	Provisions d'actius problemàtics	7.623	8.911		
	Ràtio de cobertura d'actius problemàtics	49,8%	47,4%		
	Provisió clàusules terra	201	410		
Ràtio de cobertura d'actius problemàtics incloent-hi clàusules terra	Provisions incloent-hi clàusules terra	7.824	9.321		
	Ràtio de cobertura d'actius problemàtics incloent-hi clàusules terra	51,1%	49,6%		
Ràtio de morositat	Riscos dubtosos	7.925	9.746		
	Préstecs a la clientela i riscos contingents	154.050	158.617		
	Ràtio de morositat	5,14%	6,14%		
Loan-to-deposit ratio	Préstecs i bestretes a la clientela	143.598	145.174		
	Adquisició temporal d'actius	(2.001)	(8)		
	Crèdits mediació	(3.835)	(4.900)		
	Crèdit net ajustat	137.761	140.266		
	Recursos de clients en el balanç	132.096	133.457		
	Loan-to-deposit ratio	104,3%	105,1%		

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)		2017	2016	2016 (*)
Capitalització borsària	Es el producte del valor de cotització de l'acció i el nombre d'accions mitjanes en circulació la data de tancament del període.	Nombre d'accions mitjanes (en milions)	Valor de cotització	5.570 1.656 9.224	5.452 1.323 7.213	5.452 1.323 7.213
Benefici net atribuït per acció (BPA)	Es el quocient del benefici net atribuït al grup entre el nombre d'accions mitjanes en circulació la data de tancament del període. En el numerador es considera l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara ajustat per l'import del cupó de l'Additional Tier 1, després d'impostos, registrat en fons propis, així com ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució a excepció del tancament de l'any.	Nombre d'accions mitjanes (en milions)	Benefici atribuït al grup Ajust AT1 meritat Benefici atribuït al grup ajustat amb AT1 meritat Benefici net atribuït per acció	5.570 801 (23) 778 0.14	5.452 710 - 710 0.13	5.452 710 - 710 0.13
Valor comptable per acció	Es el quocient entre el valor comptable / nombre d'accions mitjanes la data de tancament del període. Per valor comptable es considera la suma dels fons propis, considerant l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució, a excepció del tancament de l'any.	Nombre d'accions mitjanes (en milions)	Valor de cotització Fons propis ajustats Fons propis Ajust AT1 meritat Valor comptable per acció (€)	5.570 1.656 13.449 13.426 23 2.41	5.452 1.323 12.926 12.926 - 2.37	5.452 1.323 12.926 12.926 - 2.37
P/V/C (valor de cotització s/ valor comptable)	Es el quocient entre el preu o valor de cotització de l'acció / valor comptable.		Benefici atribuït per acció	0.14	0.13	0.13
PER (valor de cotització / BPA)	Es el quocient entre el preu o valor de cotització de l'acció / benefici net atribuïble per acció.		P/V/C (valor de cotització s/ valor comptable) PER (valor de cotització / BPA)	0.69 11.85	0.66 10.15	0.66 10.15